

ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਤਨੁਹਾਣੀ

ਗਾਜ਼ਿਵਿੰਦ ਪਰਦੇਸੀ

AKHAR AKHAR TANHAI

(A Collection of Gazals)

by

RAJINDER PARDESI

Dashmesh Nagar, Kaki Pind

Post Office Dakoha

JALANDHAR.

ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਤਨਹਾਈ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ

ਦੀਪਕ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਮਾਈ ਹੀਰਾਂ ਗੇਟ, ਜਲੰਧਰ-144008

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਨਵਰੀ : 1986

AKHAR AKHAR TANHAI
(A Collection of Gazals)

by
RAJINDER PARDESI

Published by
DEEPAK PUBLISHERS

Mai Hiran Gate
JALANDHAR-144 008

Publication
First Edition : January, 1986

Price
Rs. 20

©
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ
ਦੀਪਕ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼
ਮਾਈ ਹੀਰਾਂ ਗੇਟ
ਜਲੰਧਰ-144 008

ਛਾਪਕ
ਖਾਲਸਾ ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ
ਗਿਆਨ ਮਾਰਕੀਟ, ਅੱਡਾ ਟਾਂਡਾ
ਜਲੰਧਰ-144 001

ਚਿਤਰਕਾਰ
ਸੁਖਵੰਤ

ਮੁੱਲ : ਵੀਹ ਰੁਪਏ

ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਖਿਤਾ ਸ੍ਰ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦਿਲੋਂ
(ਦੁੱਨੋਂ ਕੇ ਮੋਗਾ) ਜੀ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲੇ
ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਂਗ ਪੀਣ ਦੀ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਮੁੱਖ ਬੰਧ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ ਬਾਲਪਨ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਲਈ ਕੇਵਲ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਲੁੱਕੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਲ ਕੁਸੈਲੇ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਿੰਨੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲ ਮੱਗਾ ਦੇ ਪਿੰਡ “ਦੁੱਨੇ ਕੇ” ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਸ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਜਾ ਲਈ। ਇਸ ਵਾਹੀਕਾਰ ਦੀ ਛਟੁਛਾਇਆ ਹੇਠ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਲੋਕਾਰ ਜੇਹੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਤੇ ਪਿਤਾ-ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਿੱਘ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਥੋੜਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਨਾਲ ਕਦੇ ਸੁਗੰਧਾਂ ਖਿੱਲਰ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਭਾਣੇ ਇਕ ਦਮ ਪਰਾਇਆ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ। ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਉਂ ਵੀ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਕਲ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁੱਛ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਗ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਆਰਥਕ ਤੰਗੀ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹ ਹੇਠ ਆਇਆ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਭਾਵੁਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਦੋਂ ਆਪੋ ਵਿਚ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਭੇਡ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਬੁਧੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਜਮਾਂਦਰੂ ਕਵੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮੋਹ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੱਚੇ ਧਾਗੇ ਵਾਂਗ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੜਕਪਣ ਵਿਚ ਹੀ ਘਰੋਂ ਦੇਸ਼-ਨਿਕਾਲਾ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਘਰ ਵਰਗੀ ਸੌਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ? ਨਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਰਦੇਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਕੁਝਤਣ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਂਗ ਪੀਣ ਦਾ ਵੱਲ ਸਿੱਖਣ ਲੱਗਾ। ਆਪਣੇ ਸਮਰਪਣ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਤੰਗਤਾਪੂਰਵਕ ਆਪ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਰ-ਚਿੱਤ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਦਇਆਲੂ ਪ੍ਰੀਤਪਾਲਨ ਸਦਕਾ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਮੱਖੀ ਵਾਂਗ ਜਿਹੜਾ ਮੋਹ ਦਾ ਰਸ ਉਸ ਨੇ ਚੂਸਿਆ ਉਸ ਵਿਚ ਜੀਵਨ-ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੌੜੇ ਕੁਸੇਝੇ ਤੱਤ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਅੱਪੜ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਜੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਆਰੰਭੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪੜਾ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਆਤ ਸੀ :—

ਫੁਲ ਤੋਂ ਵੀ ਉਹ ਹੋਲੇ ਲਗਦੇ ਸਨ ਦੂਰੋਂ,
ਨੇੜੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾਰੇ ਹਨ।

“ਉਹ” ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਭਾਵ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਮਹਿਬੂਬ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਲਾਖਣਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਿੱਗਰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਤਾਂ ਮਿਥਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਪਰੰਕਤ ਪੱਥਰ ਢੋਣ ਵਾਲਾ ਪਰਦੇਸੀ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਉਸ ਸਿਸੀਫਸ (Sisyphus) ਵਾਂਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਗੋਲ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕਦਾ ਹੋਇਆ ਜਦ ਐਨ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਟੀਸੀ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਉਸ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਰਿੜ੍ਹਦਾ-ਰਿੜ੍ਹਦਾ ਫੇਰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾ ਟਿਕਦਾ।

ਭਲਕੇ ਤੇ ਪਰਸੋਂ ਦੇ ਤੇਰੇ ਲਾਰੇ ਨੇ।
ਦਿਨ ਦੀਵੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਿਖਾਏ ਤਾਰੇ ਨੇ।

ਕਿਸੇ ਦੇ ਝੂਠੇ ਲਾਰਿਆਂ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੀ ਜਾਣਾ ਵੀ ਤਾਂ ਸਿਸੀਫਸ ਦੇ ਇਕੋ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਵਿਅਰਥ ਘੁਲਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਂਗ ਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਜੇ ਦਿਨੇ ਹੀ ਤਾਰੇ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚਮਤਕਾਰ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨਿੱਕੇ ਜੇਹੇ ਅਜਨਬੀ ਟਾਪੂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਨਾਲ ਇਕ ਬੇੜੀ ਵਾਂਗ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਣਾ ਪਿਆ, ਮੇਰੇ ਦੇ ਇਕ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆਯੋਜਿਤ ਇਕ ਸਾਹਿੱਤਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਹਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇਕ ਮੁੱਛ ਫੁੱਟ ਗਭਰੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹਾਕ ਮਾਰੀ। “ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਬਸ ਅੱਡੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਏਧਰ ਮੋਰੇ ਨਾਲ ਬਹਿ ਜਾਓ।” ਆਖਰੀ ਬਸ ਦਾ ਟਾਇਮ ਖੁੱਝ ਜਾਣ ਕਾਰਣ ਮੈਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਉਸ ਗਤ ਪਰਦੇਸੀ ਦੇ ਘਰ ਟਿਕਣਾ ਪਿਆ। ਅਗਲੀ ਭਲਕ ਮੈਂ ਇਹੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਪਰਤਿਆ ਕਿ ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਪਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਹਰ ਗ਼ਜ਼ਲ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਘਰ-ਦੀ ਪਰਾਹੁਣੀ ਬਣੇਗੀ?

ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ ਕਿਵੇਂ, ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਦ ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਬਣਿਆ, ਇਹ ਵਿਵਰਣ ਮੁੱਖ ਬੰਧ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਫੇਰ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਦਾ ਭਾਗੀ ਕਿਉਂ ਬਣਾਂ?

ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਕਈ ਅਜੇਹੇ ਸ਼ਿਅਰ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ-ਤਮਕ ਕਰੜੀ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਤੀਖਣ ਇਕਾਗਰ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਲਖਾਇਕ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਤਰਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਖਟਮਿੱਠਾ ਦੇ ਕੋੜਾ ਕਸੇਲਾ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਧੁਆਂਖੀ ਹੋਈ ਪਰਛਾਈਂ ਵਿਚ ਬਦਲੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਪਾਠਕ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਵਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਿਹਕਰਣ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਫੁੱਲ ਫੁੱਲ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਨ ਫਰੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟਿਕਾਣੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਜੇ ਲੁੱਲੂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਣ ਵਾਲੀ ਤੀਖਣਤਾ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ। ਉਪਰੰਕਤ ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਦੋ ਸ਼ਿਅਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ :—

ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਰਾਤ ਭਰ ਸੌਂਚਾਂ 'ਚ 'ਪਰਦੇਸੀ,
ਜਦੋਂ ਬਾਤਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਾਂ ਜਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।

ਹਰ ਰਾਤ ਆਪਣੀ ਹੁਣ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ ਆਪੇ,
ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਖਾ ਗਏ ਨੇ ਇਹ ਚੰਦ, ਇਹ ਸਿਤਾਰੇ ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਆਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਤਾਣਾ ਪੇਟਾ ਉਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਪੱਖਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤਾਂ ਦੁਆਰਾ । ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਵਸਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਸਰੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਅਵੇਸਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਸ਼ਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਪਮਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਏਗੀ ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਦੂਹਰੇ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਦੇ ਚੋਖਟੇ ਵਿਚ ਸੂਤ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ । ਉਦਾਹਰਣ ਵੱਜੋਂ ਉਹ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸ਼ਿਆਹ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਲਾਡਲੀ ਪ੍ਰੇਮਕਾ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲੋਰ ਵਰਗੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਕ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਤਾਂ ਤਸਬੀਹ ਅਵੱਸ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਵਹਾਉ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਜਿੰਨੇ ਵਲ ਹੀ ਰੁੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਹੇਠਲੇ ਸ਼ਿਆਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ?

ਝੱਟ ਕੁ ਪਾ ਕੇ ਹਾਰ ਬਲੋਰੀ ਬਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਗਲ ਮੇਰੇ ਸੰਗਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਆਹਾਂ ਦਾ ।

ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਖੁਸ਼ਕ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਬਣਨੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਅਧੋਗਤੀ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਡਿੱਗੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਪੀੜ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਹਟਕੋਰੇ ਭਰਦੀ ਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਉਸ ਦਾ ਵਾਤਵਰਣ ਅਣਸੁਖਾਵਾਂ ਵੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਵਿਰੋਧੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਜ਼ਾਲ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋੜੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੰਗਣ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਫੁੱਕੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਤੋਂ ਲਾਉਣ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਵੇ । ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੰਤਵ ਚਿਪਕਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ-ਕੋਣ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਵੱਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕੇਵਲ 'ਕਲਾ, ਕਲਾ ਲਈ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪੱਖ-ਸਮਰਪਨ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਵੇਕਲੇ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਦੇ ਅਣ-ਗਿਣਤ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਉਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਸਲੀ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਪਹਿਲੂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਬਾਣੀ ਲੰਘ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੰਮਿਲਤ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਹਨ । ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਲ ਜਾਰੀ ਹੈ । ਇਕ ਦਿਸ਼ਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਭਾਵਨਾ-ਤਮਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਕਾ

ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਲ ਪਲ ਬਦਲਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦੀ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਪੰਛੀ-ਝਾਤ ਪਾਇਆਂ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਸੰਕੇਤਕ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸਕੀਰੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮੂੰਹ ਮਲਾਹਿਜ਼ਾ ਉਹ ਅਧੁਨਿਕਤਾ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਰਦਾ ਹੈ । ਨਿਰਜਿੰਦ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਣਧਾਰੀ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਚ ਹੈ । ਅੰਤਰ ਝਾਤ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤੇ ਨਰੋਈ ਬਿੰਬਾਵਲੀ ਰਾਹੀਂ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਗੁਣਕਾਰੀ ਨੁਸਖਾ ਹੈ । ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਉਸ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ । ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਦਲਣ ਦੀ ਉਸ ਵਿਚ ਸੁਚੱਜਤਾ ਹੈ । ਨਾ-ਪਸੰਦ ਪਰਿਸਥਿਤਾਂ ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਦੀ ਕਰਾਰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੀ ਉਸ ਕੋਲ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ । ਕੁਝ ਕੁ ਟੁਕਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ :—

ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ, ਵਤਨ ਦਾ ਗੀਤ ਗਾ ਗਾ ਕੇ,
ਯਕੀਨਨ ਅੰਤ ਨੂੰ ਖੂਹਾਂ 'ਚ ਵੁਥ ਕੇ ਮਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।

(ਆਹ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ)

ਇਹ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ, ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗਿਆਂ ਤਖ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਨੇ,
ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਜਿੱਤਣਗੇ, ਹਕੂਮਤ ਹਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।
(ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਫ਼ਰ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ)

ਜਦ ਹਵਾ ਜਾਵੇ ਬਦਲ ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ,
ਕਿਉਂ ਫਿਰੋਂ ਫਿਰ ਰੋਜ਼ ਮਹਿਕਾਂ ਭਾਲਦਾ ?
(ਤੋਤਾ ਦਸਮਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ)

ਕਚ ਦੇ ਵਾਂਗੂ ਸਾਨੂੰ ਤੋੜ ਖਿਲਾਰ ਗਿਓਂ,
ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਕੀਕਣ ਸ਼ੌਰ ਰਹੇ ?
(ਵੇਖ ਲਿਆ ਸੁਆਦ)

ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਰਾਮਾਤ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਗ਼ਜ਼ਲ-ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਉਹ ਚਮਤਕਾਰ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਪਰਦੇਸੀ "ਨਵੀਆਂ ਰਚੀਫ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿਰਜਕ" ਹੈ । ਗ਼ਜ਼ਲ ਵਿਚ ਰਚੀਫ਼ਾਂ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਸੰਦੇਹ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ ? ਰਚੀਫ਼ ਜਿੱਥੇ ਕਾਫ਼ੀਏ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰ ਤੇ ਸ਼ਿਆਹ ਦੀ ਸੰਗੀਤਾਤਮਕ ਵਿਚ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਲਈ ਨਵੇਂ ਨਰੋਏ ਖੰਭ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦੀ ਹੈ । ਰਚੀਫ਼ ਹੀ ਤਾਂ ਨਾਅਮਈ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਜਾਦੂਨਗਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਪੜ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਕਹਾ-ਉਂਦਾ ਕਾਫ਼ੀਆ ਵੀ ਸੰਮੋਹਿਤ (Hypnotise) ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਕੁਝ ਕੁ ਰਚੀਫ਼ਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ : ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ, ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ, ਜਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ, ਤੇਰੇ ਬਗ਼ੀਚੇ ਸਾਵਣ, ਦੀ ਰੋਣਕ, ਜਾਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ, ਕਿ ਮੇਸਮ ਜਵਾਨ ਹੈ, ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ, ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ, ਪਰਿੰਦੇ ਸ਼ਾਇਰ, ਇਤਿਆਦਿ । ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਚੀਫ਼ਾਂ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਜਾਂ ਗ਼ਜ਼ਲ-ਗੋਂ ਦਾ ਮੁੱਖ-ਬੰਧ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਹਵਾਲੇ ਵੱਜੋਂ ਮੈਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਟੁਕੜਾਂ ਦੇਣ ਵਿਚ ਹੀ ਲੇਖਕ ਦਾ ਭਲਾ ਸੋਚਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ-ਬੰਧ ਲੇਖਕ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤਵ ਤਾਂ ਏਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਗ਼ਜ਼ਲ-ਗੋਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਚਕਾਚੌਂਧ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਧ-ਨਗਨ ਸੱਧਮ ਗੋਸ਼ੇ ਦੂਰੋਂ ਲਿਖਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਵੀ ਏਨਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਸੰਬੰਧੀ ਟਕਸਾਲੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ-ਦੋਸ਼ ਪਰਖਣਾ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ।

ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਸ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਪੂਰਣ-ਭਾਂਤ ਫਲਣ-ਫੁੱਲਣ ਤੇ ਮੌਲਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀ ਰੂਪ ਦੀ ਥਾਂ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਕਾਫੀਆ ਰਚੀਫ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰੇ ਹਨ। ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੀ ਚਿਲਮਿਨ ਪਿਛਾੜੀਓਂ ਕੁਝ ਇਉਂ ਝਾਕਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਸਾਡਾ ਫੁਪਤੀ ਭੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਮਨੇ ਆਤੀ ਭੀ ਨਹੀਂ।' ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਵੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ, ਕਲਾਤਮਕ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ-ਮਾਤ-ਬੋਲੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਤੇ ਨਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮਕਾ ਵਿਚਕਾਰਲੀਆਂ ਵਿੱਥਾਂ ਦੀ ਸਹਿ ਤੇ ਵਜਦੀਆਂ ਸਿਰਜਾਤਮਕ ਟਪੂਸੀਆਂ ਹਨ, ਸਮਾਜੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕਲਾਤਮਕ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਹੈ, ਵਿਅੰਗ ਦੀ ਚਾਸ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਹੈ, ਅਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਹਲਕੀ-ਹਲਕੀ ਪੱਨ ਹੈ, ਨਵੀਨ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਝਲਕ ਹੈ, ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਤੇ ਕੁਝਤਨ ਦਾ ਰਲਵਾਂ ਮਿਲਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਪੀੜ ਹੈ, ਅੰਤਰੀਵੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਜਾਗੋਂ ਮੀਟੀ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਹਵਾ ਦਾ ਰੁੱਖ ਹੈ, ਮੁਸਕਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਪਕਾ ਤੁਪਕਾ ਕਰਕੇ ਨੁੱਚੜਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਹਨ, ਨਰਵਸ ਭੈ ਵਿਚ ਗੁਸਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੁਰਲਾਹਟ ਹੈ, ਟੁਟ ਭੱਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਵੇਦਨਾ ਹੈ ਆਪੇ ਦਾ ਨਰਗਸੀ ਰੂਪ ਵੀ ਹੈ, ਸੁਹਜਾਤਮਕ ਵੀ ਤੇ ਕਰੁਣਾਮਈ ਵੀ, ਨੀਰਸਤਾ ਤੇ ਹੁੰਮਸ ਦੀ ਕੋਝੀ ਝਾਕੀ ਹੈ ਤੇ ਅਜੇ ਝਾਕੀ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਭਾਲ ਸੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਤੇ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ। ਅਮੀਨ!

2047, ਅਗਵਾੜ ਗੁਜਰਾਂ

ਜਗਰਾਓਂ

11-9-85

ਗ਼ਜ਼ਲ-ਸਫਰ ਦਾ ਪਾਂਧੀ ਪਰਦੇਸੀ

ਲੇਖਕ-ਕਲਾਕਾਰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੱਬੀ ਦਾਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮਜ਼ਾਨਾ ਭਰਪੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਰੱਬ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ ਬਈ ਆਰਥਿਕ ਸਰਮਾਏ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹਦੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸ਼ਰੇਣੀ ਕਿਉਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰੱਬ ਜੀ ਪੱਖ-ਪਾਤੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਸਰਮਾਏ ਪੱਖੋਂ ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਸ਼ਰੇਣੀ ਹਿੱਸੇ ਤੰਗੀ-ਤੁਰਸ਼ੀ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਣਖ-ਸਵੈਮਾਨ ਵੀ ਇਹਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਭਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਝੋਲੀ ਅੱਡਣੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਔਖੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਖ ਨੂੰ ਸਾਂਭ-ਸਾਂਭ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਤੰਗੀ ਸੰਗ ਜੂਝਦੇ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ, ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਆਦਿ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲਾ ਗਏ। ਨੂਰਪੁਰੀ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਮਰਿਆ ਤੇ ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ ਤੰਗੀ-ਤੁਰਸ਼ੀ ਝੋਲਦਾ ਸੜਕ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਡਿੱਗਾ ਕਿ ਮੁੜ ਉਠਾ ਹੀ ਨਾ। ਸਰਸਵਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗ ਸਾਹਾਂ ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੱਛਮੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ "ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਉਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਕੀ।" ਇਹੀ ਰਵੱਈਆ ਲੱਛਮੀ ਦਾ ਕਾਕੀ ਪਿੰਡ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋ ਜਿੰਨੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਰਸਵਤੀ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਸਾਇਰ ਪਰਦੇਸੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤ-ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਸ਼ਾਵਾਂ ਅੰਕੜਾਂ-ਅੰਖਿਆਈਆਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਵੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਲੇਖਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਖੋਰੇ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। "ਬਈ ਜੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤ ਅਹੁੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਟੀਆਂ-ਮੌਟੀਆਂ ਗੋਗੜਾਂ ਵਾਲੇ ਲਾਲੇ, ਬਾਣੀਏ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਛੱਤ ਤੱਕ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਭਰ ਦੇਂਦੇ। ਆਰਥਿਕ ਦੋੜ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਤਿਨਵੇਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਦੇ ਦੋ ਸੋ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਦੋ ਸੋ ਦੇ ਚਾਰ ਸੋ। ਇਹੀ ਵਿਉਂਤ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਮ ਕਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉੱਝ ਆਰਥਿਕਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰ ਪਰ ਸਾਹਿਤ ਉਪਜਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਮਸ਼ੀਨ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਉੱਤਮ ਸਾਹਿਤ ਉਪਜਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਤੰਗੀ-ਤੁਰਸ਼ੀ, ਦਰਦ-ਸੋਜ-ਤੜਪ ਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਸ਼ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਚਿਹਰੇ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਆ ਖਲੋਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸੇ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਚੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ

ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਵੇਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜਗੀਰੀ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਅੱਛੀ ਖਾਸੀ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਹਾਸਲ ਲੇਖਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ । ਕਜ਼ਾਕ ਦੀ ਤਾਂ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਜ਼ਿਕਰ ਯੋਗ ਨਾਂਅ ਹਨ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸਾਹਵੇਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਮਾਮੂਲੀ ਨੌਕਰੀ ਪਰ ਭਰੀ-ਪੂਰੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਵੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਵਿਚ ਸੁਚੱਜਾ ਅਤੇ ਨਿਗਰ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸੁਭਾਅ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਬੋਲਣ ਤੇ ਵੱਧ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਪਰਦੇਸੀ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਵਿਚ ਖੂਬ ਗੱਜਦਾ ਹੈ ।

ਪਰਦੇਸੀ ਨੂੰ ਵੀ 'ਹਮਦਰਦ' ਜੀ ਆਪਣੇ ਕੁੱਝ ਚਹੇਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰਾਂ ਚੋਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਤੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਅਜੀਤ' ਅਤੇ 'ਤਸਵੀਰ' ਵਿਚ ਛਾਪਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਹ 'ਬਾਜਵਾ' ਤੇ 'ਧਵਨ' ਨਾਲ ਅਕਸਰ 'ਅਜੀਤ ਭਵਨ' 'ਹਮਦਰਦ' ਜੀ ਦੀ ਸੁਹਬਤ ਮਾਨਣ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । 'ਬਾਜਵਾ', 'ਧਵਨ' ਤੇ 'ਪਰਦੇਸੀ' ਦੀ ਤ੍ਰਿਕੁੜੀ ਹੈ । ਇਹ ਤ੍ਰਿਕੁੜੀ ਜਦੋਂ 'ਅਜੀਤ ਭਵਨ' ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ, "ਬਈ ਮੁੰਡਿਓ, 'ਹੋ ਗਏ ਹੋ ਤਿੰਨੇ ਸਕੂਲ ਇਕੱਠੇ' । 'ਹਮਦਰਦ ਸਕੂਲ' (ਉਲਫ਼ਤ ਬਾਜਵਾ), 'ਦੀਪਕ ਸਕੂਲ' (ਡੀ.ਆਰ.ਧਵਨ) ਤੇ 'ਪ੍ਰਿ: ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਸਕੂਲ' (ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ) । ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਸ਼ਾਗਿਰਦ 'ਠਾਕੁਰ ਭਾਰਤੀ' ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਲੱਭ ਲਵੋ, ਤ੍ਰਿਕੁੜੀ ਤੋਂ ਚੌਕਤੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੂਰਾ 'ਗ਼ਜ਼ਲ ਬੋਰਡ' ਮਿਲ ਬੈਠਿਆ ਕਰੇਗਾ । ਜਦੋਂ ਇਹ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਕੋ ਹੀ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹੋਣ, ਭਾਵ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਪਰਦੇਸੀ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਗ਼ਜ਼ਲ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕੁਦਰਤੀ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ, ਹੱਸਾਸ-ਮਨ ਤੇ ਕਵੀ ਮਨ ਦਾ ਯੋਗਾ । ਸ਼ਾਲਾ ! ਗ਼ਜ਼ਲ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਇਹ ਪਾਠੀ ਕਦੇ ਨਾ ਬੱਕੋ-ਚੁੱਭੇ ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ।

ਅਜੀਤ ਭਵਨ

ਜਲੰਧਰ ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋਰ 'ਹਮਦਰਦ'

19.9.85

ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਤਨਹਾਈ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਰਦੇਸੀ

ਮੈਨੂੰ ਆਖੋ, ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।
ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਰੋ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ,
ਸੋਚ ਲਵਾਂ ਜਦ ਹੁਣ ਕੋਈ ਗ਼ਮਖ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਅਪਣੀ ਚਾਹਤ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਕਾ ਭਰ ਲੈ,
ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਚ ਦੀ ਵੰਝਲੀ ਦਾ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਹੜਨਾ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਪੀੜਾਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਨਾਲ,
ਇਸ ਦਿਲ ਵਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਤਿਤਲੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਮਝਾਵਾਂ ਕਿੱਦਾਂ,
ਮਾਰੂਥਲ ਹੈ, ਇਹ ਦਿਲ ਹੁਣ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਇਹ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਤਨਹਾਈ ਹੈ "ਪਰਦੇਸੀ"
ਨਗਮਾ ਹੈ ਪਤਝੜ ਦਾ ਸ਼ੋਖ਼ ਬਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਕਿੰਨਾ ਹੁਸੀਨ ਮੌਸਮ ਕਿੰਨਾ ਉਦਾਸ ਹਾਂ ਮੈਂ ।
ਤੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਰ ਮੌਤ ਪਾਸ ਹਾਂ ਮੈਂ ।

ਤੇਰਾ ਸੁਹਾਗ ਜੋੜਾ, ਬਣਦਾ, ਨਸੀਬ ਕਿੱਥੇ,
ਚਿੱਟੇ ਕਫ਼ਨ ਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣਿਆ ਲਿਬਾਸ ਹਾਂ ਮੈਂ ।

ਮੇਰਾ ਹੈ ਕੀ ਭਰੋਸਾ ਕਿਸ ਪਲ ਹੈ ਤਿਝਕ ਜਾਣਾ,
ਪੱਥਰ ਦੇ ਹਥ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਚ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਹਾਂ ਮੈਂ ।

ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਪਣੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਧਰ ਲਵੇਗਾ,
ਦਾਵਾ ਨਾ ਕਰ ਮਿਰੇ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਾਸ਼ਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ।

ਦਰਿਆ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਤਾਂ ਦੇ ਯਾਰ ਨਿਕਲੇ,
ਮਾਰੂਥਲਾਂ 'ਚ ਰੁਲਦੀ ਸੱਸੀ ਦੀ ਪਿਆਸ ਹਾਂ ਮੈਂ ।

ਦਾਖ਼ਲ ਨਾ ਹੋ ਮਿਰੇ ਵਿਚ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਲੈ ਕੇ,
ਸੀਤਲ ਸੁਭਾ ਨਗਰ ਵਿਚ 'ਉਲਫ਼ਤ ਨਿਵਾਸ' ਹਾਂ ਮੈਂ ।

'ਪਰਦੇਸੀ' ਉਮਰ ਸਾਰੀ ਬੀਤੀ ਕੁਝੱਤਣਾਂ ਵਿਚ,
ਕੋੜੀ ਹਯਾਤ ਭਾਵੇਂ ਫਿਰ ਵੀ ਮਿਠਾਸ ਹਾਂ ਮੈਂ ।

ਜਦੋਂ ਹਸਦੇ ਹਸਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।
ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।

ਅਸਾਨੂੰ ਪੈ ਰਿਹੈ ਜੀਣਾ ਛੁਪਾ ਕੇ ਭਿੱਜੀਆਂ ਪਲਕਾਂ,
ਨਿਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਚਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।

ਬਦਨ ਅਪਣਾ ਅਸੀਂ ਖਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜ-ਕਲ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,
ਗਲੇ ਕਲੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।

ਬੁਝਾਈਏ ਤੇਹ ਕਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁਟ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਤਾਂ,
ਜਦੋਂ ਦਰਿਆ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।

ਅਸੀਂ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਅਬਰੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੁੰਝਣ ਤੋਂ ਹੁਣ ਵਿਹਲੇ,
ਤਿਰੇ ਸੰਗ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।

ਸਨਮ ਹੁਣ ਤੇਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਕੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਦੇ ਹਾਂ,
ਤਿਰੀ ਮਹਿਫ਼ਿਲ ਸਜਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।

ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਹੁਣ ਤੇ ਰਾਤ ਭਰ ਸੋਚਾਂ 'ਚ "ਪਰਦੇਸੀ"
ਜਦੋਂ ਬਾਤਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।

ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋੜਦਾ ਮੈਂ, ਬੇਕਾਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ।
ਤੂੰ ਕਰ ਗਿਆ ਏਂ ਜਦ ਤੋਂ ਦਿਲਦਾਰ ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ।

ਕਵਿਤਾ, ਗਜ਼ਲ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ, ਨਗਮੇ ਦਾ ਰੂਪ ਸਮਝੋ,
ਮਹਿਫ਼ਿਲ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ, ਫਨਕਾਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ।

ਧਰਵਾਸ ਅਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕੋਲ ਬਹਿ ਕੇ ਦੇਵਾਂ,
ਫਿਰਦੇ ਕਰਾ ਕੇ ਸਾਰਾ, ਪਰਿਵਾਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ।

ਇਹ ਬੇ-ਜ਼ੁਬਾਨ ਜਜ਼ਬੇ, ਕੀਤੇ ਨੇ ਕਤਲ ਕਿਸ ਨੇ,
ਕਾਤਿਲ ਦਾ ਕਰਨ ਕਿੱਦਾਂ, ਇਜ਼ਹਾਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ।

ਦਿਲ-ਦਿਲ ਦੀ ਖੇਡ ਕੱਚੀ ਉਮਰੇ ਅਜੇਹੀ ਖੇਡੀ,
ਬੈਠਾ ਕਰਾ ਕੇ ਬਹੁਤਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ।

ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਰੁਲ ਰਹੇ ਨੇ, ਮੇਰੀ ਵਫ਼ਾ ਦੇ ਵਾਂਗੂੰ,
ਗਿਰਝਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਾ ਖਾਧੇ, ਬੀਮਾਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ।

“ਪਰਦੇਸੀ” ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ, ਪੂਜਾ ਪਵੇਗੀ ਕਰਨੀ,
ਧਾਰਨਗੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਚੋਂ, ਅਵਤਾਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ।

ਬਹੁਤ ਹੀ ਗ਼ੋਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ।
ਅਸੀਂ ਬਿਰਹੇ ਦੀ ਅੱਗ ਅੰਦਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ।

ਨਾ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ ਨੇ, ਤੇ ਨਾ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ,
ਜੁ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਗਈਆਂ ਮੈਂ ਬੜੀਆਂ ਭਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ।

ਜਲਾ ਕੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਕਿਆ ਮੈਂ ਸਰਦ ਰੁੱਤਾਂ ਵਿਚ,
ਬਿਤਾਈਆਂ ਜਾਗ ਕੇ ਤਨਹਾ, ਮੁਸੀਬਤ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ।

ਮੈਂ ਟੈਨੂੰ ਆਪ ਕੀ ਦੱਸਾਂ, ਤੂੰ ਪੁਛ ਲੈ ਦੀਵਿਆਂ ਕੋਲੋਂ,
ਤਿਰੀ ਇਕ ਰਾਤ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਮੈਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਟਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ।

ਬੜੀ ਹੀ ਤਾਘ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਦੀ ਹਰ ਰਾਤ ਦੀ ਮੈਨੂੰ,
ਸਮੇਂ ਨੇ ਕੀ ਸਿਤਮ ਕੀਤਾ ਅਨੇਕਾਂ ਗਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ।

ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਸਿਲਾ ਵੇਖੋ ਹੰਢਾ ਕੇ ਚਾਨਣੀ ਸਾਡੀ,
ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕਹਿ ਗਏ ਸੱਜਣ, “ਮੁਬਾਰਕ” ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ।

ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਜੋਗਨਾਂ ਖਾਤਿਰ ਲੈ ਬੈਠਾ ਜੋਗ “ਪਰਦੇਸੀ”
ਮਗਰ ਆਈਆਂ ਨਾ ਮੇਰੇ ਰਾਸ ਮੁੰਦਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ।

ਦਿਲਦਾਰ ਵਾਰਦੇ ਨੇ ਦਿਲ-ਜਾਨ ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।
ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।

ਦਿੱਤੇ ਜੇ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵਰਦਾਨ ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।
ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਆਪਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਅਹਿਸਾਨ ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।

ਅੰਦਰ ਸੀ ਕੁੱਖ ਏਨੀ, ਖਾ ਪੀ ਗਏ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ,
ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਹਿਮਾਨ ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।

ਆਵੇ ਜਦੋਂ ਮੁਸੀਬਤ ਪੂਛਾਂ ਦਬਾ ਕੇ ਭੱਜਣ,
ਗੱਜਣ ਦਸੌਰੀ ਘਿਉ ਦੇ ਭਲਵਾਨ ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।

ਸਾਡੀ ਵੀ ਸੀ ਤਮੰਨਾਂ, ਬਹਿ ਕੇ ਉਹ ਕੋਲ ਸਾਡੇ,
ਪਲਕਾਂ ਉਠਾ-ਝੁਕਾ, ਕੇ, ਸ਼ਰਮਾਨ ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।

ਪੀੜਾਂ ਲੁਕਾ ਕੇ ਇਉਂ ਮੈਂ ਹਸਿਆ ਸਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ,
ਮੰਡੀ 'ਚ ਜਿੱਦਾਂ ਹਸਦੈ, ਕਿਰਸਾਨ, ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।

ਕੋਈ ਵੀ ਯੁੱਗ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੌਰ ਹੋਵੇ,
ਪੂਰਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰਦਾ ਹੈ ਸਲਵਾਨ ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।

ਇਹ ਝੂਠ ਦੇ ਹੀ ਨਾਤੇ ਇਹ ਝੂਠੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤਾਂ,
“ਪਰਦੇਸੀ” ਤੂੰ ਵੀ ਕਰ ਲੈ ਪਰਵਾਨ ਉੱਤਾਂ ਉੱਤਾਂ ।

ਬਰਫਾਂ ਤੇ ਅੰਗਿਆਰੇ ਬਣ ਕੇ ਵਰ੍ਹਦਾ ਹੈ ਰਾਜਿੰਦਰ ।
ਵੇਖੋ ਜੀ, ਕੀ ਕੰਮ ਅਵੱਲੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਿੰਦਰ ।

ਭੁੱਲ-ਭੁਲੇਖੇ ਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਹਸ ਕਿ ਬੋਲ ਪਿਆ ਸੀ,
ਉਸਨੇ ਸੋਚ ਲਿਆ ਮੇਰੇ ਤੇ ਮਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਿੰਦਰ ।

ਇਹ ਦੁਖਿਆਰਾ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਭੋਰਾ ਭਰ ਦਿਲ ਉੱਤੇ,
ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾਰੇ ਸਦਮੇ ਜਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਿੰਦਰ ।

ਚੰਦ ਤਿੜਕਦਾ, ਤਾਰੇ ਟੁਟਦੇ, ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪਤ ਝੜਦੇ,
ਜਦ ਵੀ ਸੜਿਆ ਬਲਿਆ ਹਉਕਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਿੰਦਰ ।

ਲੱਖਾਂ ਝਖੜਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪਾੜ ਕੇ ਏਸ ਜਹਾਨੋਂ ਤੋਰੇ,
ਤੇਰੀ ਏਸ ਹਨੇਰੀ ਤੋਂ ਕਦ ਡਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਿੰਦਰ

ਨੂੰਰੇ ਦੀ ਛਾਤੀ ਤੇ ਉਕਰੀਂ ਚਾਨਣ ਦੀ ਪਗਡੰਡੀ,
ਚਾਨਣ ਬਾਝੋਂ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕਦ ਸਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਿੰਦਰ ।

ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸੇ “ਪਰਦੇਸੀ” ਨੇ ਹੈ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆਂ,
ਪੈਣਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਬੰਨ ਕੇ ਤਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਿੰਦਰ ।

ਇਸਕ ਮੇਰੇ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਹੋਣਾ ।
ਹੁਸਨ ਤੇਰੇ ਦਾ ਹੈ ਖੁਦਾ ਹੋਣਾ ।

ਤੇਰਾ ਸਾਵਣ ਦੇ ਵਿਚ ਜੁਦਾ ਹੋਣਾ,
ਮੈਥੋਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾ ਹੋਣਾ ।

ਤੈਨੂੰ ਗਜ਼ਲਾਂ ਜਿਹਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਏ,
ਤੇਰਾ ਏਨਾ ਕੁ ਸਾਵਲਾ ਹੋਣਾ ।

ਤੇਰੀ ਮਹਿਫ਼ਿਲ 'ਚ ਮੈਂ ਤੇ ਆਵਾਂਗਾ,
ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾ ਹੋਣਾ ।

ਲੈ ਹੀ ਬੈਠੇਗਾ ਜਾਨ ਮੇਰੀ ਨੂੰ,
ਏਦਾਂ ਪਲ-ਪਲ ਤਿਰਾ ਖੜਾ ਹੋਣਾ ।

ਤੇਰੇ ਗ਼ਮ ਤੋਂ ਸਨਮ ਤਿਰੇ ਵਾਂਗੂੰ,
ਸਾਥੋਂ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾ ਹੋਣਾ ।

ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਜਫ਼ਾ ਦੀ ਸਹੁੰ ਸਜਣਾਂ,
ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਗਿਲਾ ਹੋਣਾ ।

ਮੈਨੂੰ ਭਾਲਣ ਬਹਾਰ ਆਵੇਗੀ,
ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੋਣਾ !

ਹਿਜਰ ਤੇਰੇ 'ਚ ਬਣਨਾ ਸੀ ਸ਼ਾਇਰ,
ਸਾਡਾ ਚਰਚਾ ਸੀ ਜਾ-ਬਜਾ ਹੋਣਾ ।

ਤੇਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਅੰਗਾਰ "ਪਰਦੇਸੀ"
ਉਸ ਤੋਂ ਦਿਲ ਤੇ ਨਹੀਂ ਟਿਕਾ ਹੋਣਾ ।

ਭਾਵੇਂ ਅਪਣਾ ਆਪ ਲੁਟਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ।
ਫਿਰ ਵੀ ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ।

ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਮਰਹਮ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲਾਇਆ ਲੂਣ,
ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਖਮ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ।

ਹਿਜਰ ਤਿਰੇ ਦਾ ਤਦ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸੂਹਾ ਰੰਗ,
ਇਸ ਨੂੰ ਗ਼ਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ।

ਨੈਣੀਂ ਨੀਰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਹਾਸੇ ਵੰਡੇ ਜੋ,
ਆਪਾਂ ਤੇ ਉਹ ਗੀਤ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ।

ਦਰਦਾਂ ਉੱਤੇ ਗ਼ਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੇ,
ਗ਼ਰਜ਼ਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਰਦ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ।

ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਫੁਲ ਵਰਗਾ ਭਾਵੇਂ ਜੀਵਨ ਸੀ,
ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਾਂ ਮਹਿਕ ਲੁਟਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ।

ਰਾਤੀਂ ਏਥੇ ਰੋਜ਼ ਸਜਾ ਕੇ "ਸੁਪਨ-ਮਹੱਲ",
ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਢਾਹਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ।

ਕਬਰਸਤਾਨ ਹੈ ਵਾਕਿਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ "ਪਰਦੇਸੀ"
ਚਾਵਾਂ ਦੇ ਤਾਬੂਤ ਦਬਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ।

ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਾਂ ਕਿ ਏਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੈਗਾਮ ਹੈ ਯਾਰੋ ।
ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣੀ ਵੀ ਇਕ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਯਾਰੋ ।

ਅਸੀਂ ਬੇ-ਗਾਨਿਆਂ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾਮ ਰਖ ਦਿੱਤੇ,
ਅਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਤੇ ਝੋਂਪੜਾ ਬੇ-ਨਾਮ ਹੈ ਯਾਰੋ ।

ਮਿਰੇ ਕੁਝ ਯਾਰ ਨਿਕਲੇ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਅਰਥ ਤੋਂ ਉਠੇ,
ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਹਿ ਦਿਆਂ ਫਿਰ ਦੋਸਤੀ ਨਾਕਾਮ ਹੈ ਯਾਰੋ ।

ਬੁਰਾ ਆਖੋ, ਭਲਾ ਆਖੋ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਗ਼ਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ,
ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਆਮ ਹੈ ਯਾਰੋ ।

ਤੁਹਾਡੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੇ ਮਾਣ ਆਪਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੀਏ,
ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਹਨੇਰੀ ਬੀਤਦੀ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਹੈ ਯਾਰੋ ।

ਜੁ ਰਾਤੀਂ ਰੋਜ਼ ਛਲਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸੀਤਾ ਨੂੰ "ਪਰਦੇਸੀ",
ਸਵੇਰੇ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ ਨਾਮ ਇਸ ਦਾ ਰਾਮ ਹੈ ਯਾਰੋ ।

ਵਾ-ਵਰੋਲਾ ਕੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਗਿਆ ।
ਟੁੱਟਿਆਂ ਖੰਭਾਂ 'ਚ ਜਾਦੂ ਭਰ ਗਿਆ ।

ਧੂੜ ਉੱਡੀ ਰਾਹ 'ਚੋਂ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ,
ਕਾਫ਼ਲਾ ਨੁਰੀ ਸਮਝ ਕੇ ਡਰ ਗਿਆ ।

ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੱਥਾ ਵੀ ਤਾਂ ਭੱਜਾ ਹੈ ਨਾਲ,
ਫੇਰ ਕੀ ਹੈ ਜੇ ਕਿਨਾਰਾ ਖਰ ਗਿਆ ।

ਜਾਗਿਆ ਜਦ ਨੀਂਦ 'ਚੋਂ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ,
ਚੰਦ ਹਰ ਤਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਿਆ ।

ਦੁਹ ਪਿਲਾਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਆਪ ਮੈਂ,
ਡੰਗ ਉਸੇ ਨਾਗਿਨ ਦਾ ਘਾਇਲ ਕਰ ਗਿਆ ।

ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਆਪਣੀ,
ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਮਰ ਗਿਆ ।

ਪਾਲਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਉਂ "ਪਰਦੇਸੀ" ਤੂੰ,
ਹਰ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਗ਼ਮ ਦਾ ਚਰ ਗਿਆ ।

ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਕਦ ਜੀਵਨ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲਦਾ ਹੈ ।
ਬਾਲਣ ਬਾਝੋਂ ਮੁਰਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਭੁਲਦਾ ਹੈ ।

ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਉਠਦਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਦੋਂ,
ਭੇਤ ਜਦੋਂ ਗ਼ੈਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ।

ਮਹਿਕਾਂ ਕੈਦਾਂ ਕੱਟਣ, ਗੁਲਸ਼ਨ ਸੂਲੀ ਤੇ,
ਬਾਗ਼ੀਂ ਝੰਡਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਝੁਲਦਾ ਹੈ ।

ਬਦਲੇਗਾ ਰੰਗ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਬਦਲੇਗਾ,
ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਝੁਲਦਾ ਹੈ ।

ਚਾਨਣ ਹਾਸਿਲ ਆਖਿਰ ਨੂੰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਏ,
ਨਾਲ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਜੋ ਬੰਦਾ ਘੁਲਦਾ ਹੈ ।

ਮੈਨੂੰ ਫੜਨਾ ਚਾਹੁੰਨੈਂ ? ਮੇਰੀ ਛਾਂ ਹੀ ਫੜ,
ਵੇਖ ਲਵੀਂ ਫਿਰ ਕੇਹਾ ਝੱਖੜ ਝੁਲਦਾ ਹੈ ।

ਰੂਪ ਦੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵੇਖੋਗੇ "ਪਰਦੇਸੀ" ਦਾ,
ਚਿਣਗਾਂ ਦੇ ਤੱਕੜ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਝੁਲਦਾ ਹੈ ।

ਅੱਗਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਜ਼ਾਲਿਮ ਅਸ਼ਕਾਂ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਧਾਰੇ ।
ਸੜਨੇ ਨੇ ਮਹਿਲ ਤੇਰੇ ਸੜ ਜਾਣਗੇ ਚੁਬਾਰੇ ।

ਕਰਦਾ ਖਿਆਲ ਪਹਿਲੋਂ ਸੀਸੇ ਦਾ ਘਰ ਸੀ ਤੇਰਾ,
ਸਾਡੀ ਕਮਰ ਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਪੱਥਰ ਜਦੋਂ ਸੀ ਮਾਰੇ ।

ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਲੋਕ ਯਾਰੋ,
ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਬੇਨਤੀ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ।

ਹਰ ਰਾਤ ਆਪਣੀ ਹੁਣ, ਰੈਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ ਆਪੇ,
ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਖਾ ਗਏ ਨੇ ਇਹ ਚੰਦ ਇਹ ਸਿਤਾਰੇ ।

ਮੇਰੀ ਹੈ ਬਾਤ ਸਭ ਨੇ ਸੁਣਨੀ ਤੇ ਫੇਰ ਪਾਉਣੀ,
ਤੇਰੀ ਹੀ ਬਾਤ ਦੇ ਨਾ ਦੇਣੇ ਕਿਸੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ।

(ਤੇਰੇ ਸ਼ਿਤਮ ਦੀ ਤੈਨੂੰ ਆਪੇ ਸਜਾ ਦਿਆਂਗੇ,
ਛੱਡਣਾ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ।)

ਬੇੜੀ 'ਚ ਉਹ ਹੀ ਬੈਠੇ ਬੰਦਾ, ਜੋ ਤਰਨ ਜਾਣੇ,
ਦਿਸਦੇ ਮਲਾਹ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿਨਾਰੇ ।

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰਾਵੇ,
"ਪਰਦੇਸੀ" ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੋ ਹਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ।

ਜਦ ਤੋਂ ਯਾਰੀ ਲਾਈ ਹੈ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ।
ਵਾਹ ਪੈਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਰੋਜ਼ ਬਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ।

ਗ਼ੈਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡੋ ਜਿਹੜਾ ਅਪਣਾ ਹੈ,
ਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਕਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਾਲ ।

ਉਹ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਜਦੋਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
ਪੁੱਛੋ ਨਾ ਕੀ ਬੀਤੇ ਮੇਰੇ ਸੁਆਵਾਂ ਨਾਲ ।

ਵੇਖੋ ਇਹ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਕੋਹੇ ਵੇਰੀ ਨੇ,
ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਰਖਦੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਛਾਵਾਂ ਨਾਲ ।

ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਗਰਮ ਕਰੇ ਬਿਨ ਹੀ ਸੌਂ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ,
ਬਾਜ਼ਾਰੋਂ ਜਦ ਰਜ ਕੇ ਆਈਏ "ਭਾਵਾਂ" ਨਾਲ ।

ਅਪਣੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦਫ਼ਨਾ ਕੇ ਤੁਰ ਚੱਲੇ ਹਾਂ,
ਸ਼ਹਿਰ ਤਿਰੇ ਆਏ ਸਾਂ ਲੱਖਾਂ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਤੁਰਨੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਚ ਲਵੀਂ,
ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਤਪਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ।

ਕੋਈ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਂਗਾ "ਪਰਦੇਸੀ",
ਬੱਝ ਗਿਰਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੀ ਚਾਰ ਕੁ ਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ।

ਚੇਤਨਾ ਮੇਰੀ ਹੈ ਯਾਰੋ ਜਾਗਦੀ ।
ਮੈਂ ਸਿਰੀ ਐਵੇਂ ਨਾ ਪਕੜੀ ਨਾਗ ਦੀ ।

ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ ਲੋਕ ਹੁਣ ਬੋਲੇ ਨਹੀਂ,
ਕੀ ਕਹੇ ਤੂਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਗ ਦੀ ।

ਕਿਰਤੀਆ ਹੁਣ ਹੈ ਸਮਾਂ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ,
ਪਕੜ ਲੈ ਰੱਸੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਾਗ ਦੀ ।

ਯਾਦ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇਰੇ ਜੁਲਮ ਦੀ,
ਜੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੀੜ ਹੁੰਦੀ ਦਾਗ ਦੀ ।

ਬੋਟ ਖੰਭਾਂ ਹੇਠ ਰੁੱਖੋ ਪੰਛੀਓ,
ਲੈ ਰਹੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਤਲਾਸ਼ੀ ਬਾਗ ਦੀ ।

ਜਿਸ ਦੇ ਗਮ ਵਿਚ ਭਰ ਭਰ ਪੀਤੇ ਜਾਮ ਬੜੇ ।
ਉਸ ਦੇ "ਨਾਂ" ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁਣ ਨਾਮ ਬੜੇ ।

ਪਹਿਲਾਂ ਸੌ ਰਾਧਾਵਾਂ ਦਾ ਸੀ ਇੱਕੋ ਸ਼ਾਮ,
ਹੁਣ ਇਕ ਰਾਧਾ ਦੇ ਮੈਂ ਵੇਖੇ ਸ਼ਾਮ ਬੜੇ ।

ਤੇਰੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਚੱਲੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਸੀਂ,
ਤੇਰੇ ਸਦਕੇ ਹੋਏ ਸਾਂ ਬਦਨਾਮ ਬੜੇ ।

ਨੀਂਦ ਕਦੀ ਨਾ ਆਈ ਪਹਿਰਾ ਚਿੰਤਾ ਦਾ,
ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਹਨ ਇਸ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਬੜੇ ।

ਰੁਕ ਜਾ ਮੌਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਹੁਣ ਆ ਹੀ ਜਾਣ,
ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਵਲ ਭੇਜੇ ਹਨ ਪੈਗਾਮ ਬੜੇ ।

ਨਾਮ ਅਵੱਲੇ ਦਿੱਤੇ ਲੋਕਾਂ "ਪਰਦੇਸੀ"
ਮੈਂ ਅਫਸਾਨੇ ਰੱਖੇ ਸਨ ਬੇਨਾਮ ਬੜੇ ।

ਕੁਕੜਾਂ ਨੇ ਜਦ ਬਾਂਗਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਰਾਤੀ ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਦੀਆਂ ।
ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਆਈਆਂ ਸਜਣਾ ਗਲੀਆਂ ਤੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ।

ਚੰਗਾ ਸੀ ਜੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦੇ ਦਰਦਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਮੈਂ,
ਕਾਹਨੂੰ ਦਿਤੀਆਂ ਤੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਪੁੜੀਆਂ ਨਕਲੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ।

ਮੇਰਾ ਹੀ ਪਰਛਾਵਾਂ ਮੈਥੋਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੇ,
ਸ਼ਹਿਰ ਤਿਰੇ 'ਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਿਆਂ ਜਦ ਤੋਂ ਧੁਪਾਂ ਕਹਿਰ ਦੀਆਂ ।

ਨਾਲ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਟਕਰਾ ਕੇ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ,
ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਗਰ ਕੀ ਜਾਣੇ ਪੀੜਾਂ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ।

ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ ਮੈਂ ਤੋੜ ਦਿਆਂਗੀ ਕੰਧ ਰਿਵਾਜਾਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ,
ਆਬਣ ਨੂੰ "ਪਰਦੇਸੀ" ਨੈਣੀਂ ਹੁਣ ਉਹ ਕਸਮਾਂ ਠਹਿਰ ਦੀਆਂ ।

ਪੰਛੀ ਦਾ ਘਰ ਢਾ, ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਲਭਿਆ ਨੀ ਵਾਏ ?
ਜਾਨ ਗਵਾ ਕੇ ਕੁਝ ਬੇਟਾਂ ਦੀ ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ।

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਨਾ ਦਿਸਦੀ ਤੈਨੂੰ ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ,
ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਮਹਿਲ ਤਿਰੇ ਹੁਸ਼ਨਾਏ ।

ਟਕਰੋਣਾ ਹੈ ਆਖਿਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਹਥੜਾ,
ਸਪ ਬੁਕਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਲਣ ਦੀ ਹੁਣ ਰੁੱਤ ਰਹੀ ਨਾ ਮਾਏ ।

ਕੀ ਡਰ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਬਸਤੀ ਨੂੰ ਕਬਰਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂ,
ਚਾਅ ਕੁਆਰੇ ਇਸ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਦਫ਼ਨਾਏ ।

ਮੇਰੀ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕੁਸੈਲੇ ਕਿਉਂ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤੈਨੂੰ,
ਸੱਚੀ ਕਹਿ ਕੇ ਕਤਲ ਨੇ ਹੋਏ ਏਸ ਕਲਮ ਦੇ ਜਾਏ ।

ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਤਾਂ "ਪਰਦੇਸੀ" ਭੱਠ ਪਵੇ ਇਹ ਸਾਵਣ,
ਜਿਸ ਸਾਵਣ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੱਚੇ ਢਾਹੇ ਬੇਹ ਬਣਾਏ ।

ਸਾਜ ਛੇੜੋਂ ਗੀਤ ਗਾਵਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ।
ਯਾਦ ਸੱਜਣ ਦੀ ਭੁਲਾਵਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ।

ਆਦਮੀ ਬਿਨ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜੇ ਸਰੇ,
ਵੇਖਦੇ ਫਿਰ ਕੌਣ ਰਾਵਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ।

ਮੈਂ ਕੁਸੈਲੇ ਬੋਲ ਤੇਰੇ ਪੀ ਗਿਆ,
ਕੌੜੀਆਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਹਵਾਵਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ।

ਮੰਗਦੇਂ ਦੋ ਪੈਰ ਤੁਰ ਕੇ ਹੀ ਸਿਲਾ,
ਦੂਰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੂਰ ਛਾਵਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ।

ਸਾਗਰਾਂ ਵਿਚ ਤਰਨ ਦੀ ਗਲ ਕਰ ਰਿਹੈ,
ਸਾਗਰਾਂ ਵਿਚ ਸੋ ਬਲਾਵਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ।

ਮਰ ਰਹੇ ਨੂੰ ਨਰਕ ਦਾ ਡਰ ਦੇਂਦਾ ਏ ਕਿਉਂ ?
ਜੀਵਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ।

ਵੇਖ ਬਲਦੀ ਹਾੜ ਦੀ ਧੂਪ ਡਰ ਗਿਐਂ,
ਬਲ ਰਹੀ ਚਲ ਛਾਂ ਵਿਖਾਵਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ।

ਪੀੜ "ਪਰਦੇਸੀ" ਨਿਰੀ ਮੇਰੀ ਗਜ਼ਲ ।
ਮੈਂ ਗਜ਼ਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਵਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ।

ਜੁੰਦਾ ਹਿਰਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
ਉਹਦਾ ਜੀਵਨ ਕਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਹੰਝੂ ਪੂਝੇ ਮਿਰੇ ਉਹ ਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ,
ਉਹ ਵੀ ਤੇਰਾ ਹੁਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਉਹ ਤਾਂ ਕਹਿ ਲੈਣ ਹਾਲ ਪਰ ਮੈਥੋਂ,
ਕਹਿ ਨਾ ਦਿਲ ਦਾ ਹਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਜੇ ਨਾ ਤੇਰਾ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ,
ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਗੰਧਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਹੜਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਵੇ ਦਿਲਾ ਤੈਨੂੰ,
ਕਦ ਉਹ ਮੌਸਮ ਦਿਆਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਕਰ ਲੈ ਚਾਰਾ ਦਿਲਾ ਕਿ ਏਥੇ ਤਾਂ,
ਜੁੱਤੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਕੋਈ ਦੱਸੋ ਕਦੋਂ ਮਿਲੇਗਾ ਉਹ,
ਜਿਸ ਦਾ ਰੱਬੀ ਜਲਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਹੋਵੇ ਲਭਣਾ ਥਲਾਂ 'ਚ ਇਸ਼ਕ ਜਦੋਂ,
ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਖਿਆਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਸਾਂਝੀ ਸਭ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਪਰਦੇਸੀ"
ਕਿਹੜਾ ਗ਼ਮ ਦਾ ਭਿਆਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਪੈਣ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੰਘੇ ਨਾਲੋਂ ਖਹਿ ਖਹਿ ਕੇ ।
ਯਾਦ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਦੀ ਆਵੇ ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ।

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੋ ਉੱਡਣ ਚੜ੍ਹ ਅਸਮਾਨੀਂ ਜਾਣ,
ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਜਾਣ ਵਰੋਲੇ ਕਹਿ ਕਹਿ ਕੇ ।

ਸਿੰਜਣ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਸਾਡੇ ਕਿਉਂ ?
ਜ਼ਾਲਿਮ ਦਰਿਆ ਖਾਰਾਂ ਪਾਵਣ ਵਹਿ ਵਹਿ ਕੇ ।

ਕਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੱਬੀ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠ,
ਮਹਿਲ ਦਿਲੇ ਦੇ ਖੰਡਰ ਹੋਏ ਵਹਿ ਵਹਿ ਕੇ ।

ਡਰਦੀ ਡਰਦੀ ਏਦਾਂ ਸੱਚੀ ਬੋਲੇ ਜੀਭ,
ਜੀਕੂੰ ਬਿੱਲੀ ਚੂਹਾ ਫੜਦੀ ਸ਼ਹਿ ਸ਼ਹਿ ਕੇ ।

ਸਾਵਾਂ, ਪੀਲਾ ਰੰਗ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹੇ ਉਂਜ,
ਅੰਤ ਪਦਾਰਥ ਤਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ ਗਹਿ ਗਹਿ ਕੇ ।

ਬੱਪੜ ਮਾਰਣ ਮੂੰਹ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ,
ਕੁੜਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਲੀਰਾਂ ਲਹਿ ਲਹਿ ਕੇ ।

ਸੁਪਨਾ ਲੈ ਕੇ ਕਿਉਂ ਤੈਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰੇ,
“ਪਰਦੇਸੀ” ਹਰ ਰਾਤ ਬਿਤਾਵੇ ਬਹਿ ਬਹਿ ਕੇ ।

ਕੈਦ ਖਾਨਾ ਭੰਨ ਕੈਦੀ ਤੋੜ ਦੇ ਜੰਜੀਰ ਨੂੰ !
ਫੜ ਕੁਹਾੜਾ ਵਕਤ ਦਾ ਘੜ ਆਪਣੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੰਜ ਮਿਲਣਾ ਨਾ ਸਿਲਾ,
ਫੇਰ ਵੇਖੀਂ ਰੰਗ ਬਝਦਾ ਚੁੰਮ ਲੈ ਸਮਸ਼ੀਰ ਨੂੰ ।

ਕੈਦ ਕਰ ਲੈ ਨੌਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰਖ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰ ਕੇ,
ਲੱਭਦੀ ਹੈ ਭੈਣ ਫਿਰਦੀ ਕਤਲ ਹੋਏ ਵੀਰ ਨੂੰ ।

ਅੱਜ ਰਾਤੀਂ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਚੰਦ ਦਾ ਵੀ ਝੂਠ ਸੱਚ,
ਕੌਣ ਕੁੱਖਾ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਕੌਣ ਖਾ ਕੇ ਖੀਰ ਨੂੰ ?

ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖੂਨ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ
ਵੇਖ ਸਕਿਆ ਮੈਂ ਨਾ ਅਬਲਾ ਦੇ ਛਲਕਦੇ ਨੀਰ ਨੂੰ ।

ਅੰਤ ਭਾਂਬੜ ਬਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਚੇਰ ਬਣਿਆਂ ਰਾਖ ਦਾ,
ਰਾਖ ਆਖਿਰ ਕਰ ਗਿਆ ਇਕ ਇਕ ਉਹ ਗੰਦੀ ਲੀਰ ਨੂੰ ।

ਵਰ੍ਹ ਪਿਆ "ਪਰਦੇਸੀ" ਤੇ ਉਹ ਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗ ਦਾ,
ਸੁਆਣੇ ਕੀਤਾ ਉਦੇ ਜਦ ਓਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ।

ਮੈਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਵੁੱਲ ਉਗਾਏ ਨੇ ।
ਮੇਰੀ ਖਾਤਿਰ ਕੰਡੇ ਬੀਜਣ ਆਏ ਨੇ ।

ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸੀਸੇ 'ਚੋਂ ਖਬਰੇ ਕਿਉਂ,
ਅਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਵੇਖ 'ਬੜਾ' ਘਬਰਾਏ ਨੇ ।

ਤਰਲੇ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿ ਗਈਆਂ,
ਹੋਠ ਸਨਮ ਦੇ ਪਥਰਾਏ ਪਥਰਾਏ ਨੇ ।

ਰਾਤ ਪਵੇ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵਿਛੋੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਾਥ ਨਿਭਾਏ ਨੇ ।

ਕਰਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਉਠ ਬੈਠਾਂ ਹਾਂ,
ਜਦ ਵੀ ਰਾਤੀਂ ਵਾਂ ਨੇ ਦਰ ਖੜਕਾਏ ਨੇ ।

ਬੂਹੇ ਉੱਤੇ "ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ" ਲਿਖਿਆ ਹੈ,
ਅੰਦਰਵਾਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕੁੰਡੇ ਲਾਏ ਨੇ ।

ਹੋਸ਼ ਕਰੋ ਬਹੁਤੇ ਹੁਸਿਆਰੋਂ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ,
ਜਾਮ ਵਟਾ ਕੇ ਵਰਤਾਵੇ, ਵਰਤਾਏ ਨੇ ।

ਤੈਥੋਂ ਪੀ ਕੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕਢਦੇ ਨੇ ਤੈਨੂੰ,
ਕੂੰ "ਪਰਦੇਸੀ" ਚੰਗੇ ਯਾਰ ਬਣਾਏ ਨੇ ।

ਜੁਲਮ ਤੇਰਾ ਮੈਂ ਬੜਾ ਚਿਰ ਜਰ ਲਿਆ ਹੈ ।
ਮਰ ਮਿਟਣ ਦਾ ਹੁਣ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗ ਜੀਵਾਂ,
ਸੀਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵੀ ਤਲੀ ਤੇ ਧਰ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਵਕਤ ਹੈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਕੁਝ ਕਰ ਵਿਖਾਵੇ,
ਚਾਹਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰ ਵਿਖਾਈ,
ਜਾਮ ਦੇ ਵਿਚ ਜਹਿਰ ਨਕਲੀ ਭਰ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਆ ਗਏ ਹਨ ਅੰਤ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰ ਕੇ ਉਹ,
ਆਖਦੇ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਿਵਾ ਤੋਂ ਵਰ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਕੋਣ ਸਾਹ ਉੱਚਾ ਭਰੋਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ,
ਕੈਦ "ਰਾਣੀ" ਨੇ ਹਵਾ ਨੂੰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਪਰਦੇਸੀ" ਜੀਵਨ ਹੈ ਬਿਤਾਇਆ,
ਦਰਦ ਦਿਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੇਠਾਂ ਧਰ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਕਾਸ਼ ! ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ।
ਹੁਸਨ ਦੇ ਨਈਂ ਹੋ ਸਕਾਂਗੇ ਹਾਣ ਦੇ ।

ਬਣ ਗਏ ਆਖਿਰ ਅਸੀਂ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਧੂੜ,
ਤੇਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦਾ ਘੁੱਟਾ ਛਾਣ ਦੇ ।

ਕਾਸ਼ ! ਤੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇਸ ਭੀੜ ਵਿਚ,
ਆਪਣਾ ਬੇ-ਗਾਨੜਾ ਪਹਿਚਾਣਦੇ ।

ਹਰ ਖੁਸ਼ੀ ਤੈਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ ਮਹਿਰਮਾ,
ਗ਼ਮ ਲਏ ਮੈਂ ਭਾਲ ਅਪਣੇ ਹਾਣ ਦੇ ।

ਦਰਦ ਜਿਹੜੇ ਬੇ-ਘਰੇ ਹਨ ਹੋ ਗਏ,
ਆਣ ਦੇ ਮੇਰੇ ਬਰੂਹੀਂ ਆਣ ਦੇ ।

ਹੋ ਗਿਆ "ਪਰਦੇਸੀ" ਆਦੀ ਪੀਣ ਦਾ,
ਵੇਲ ਜਦ ਤੋਂ ਲਾ ਲਏ ਗ਼ਮ ਖਾਣ ਦੇ ।

ਭਲੀ ਹੈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸਾਨੂੰ ਤਿਰੀ ਇਸ ਦੋਸਤੀ ਨਾਲੋਂ ।
ਖਰੀ ਹੈ ਬੇ-ਰੁਖੀ ਅੜਿਆ ਅਜੇਹੀ ਦਿਲ-ਲਗੀ ਨਾਲੋਂ ।

ਜੇ ਦੁਖਦੀ ਨਾੜ ਫੜਨੀ ਸੀ ਤੂੰ ਸਾਡੀ ਮਿਲਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ,
ਖਰਾ ਸੀ ਹਿਜਰ ਫਿਰ ਸਜਣਾ, ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਸ ਘੜੀ ਨਾਲੋਂ ।

ਖਬਰ ਕੀ ਸੀ ਕਿ ਚੰਨਾ ਚਾਨਣੀ ਤੇਰੀ ਜਲਾਵੇਗੀ,
ਅਸੀਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਚੰਗੇ ਸਾਂ, ਤਿਰੀ ਇਸ ਚਾਨਣੀ ਨਾਲੋਂ ।

ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਰਾਤ ਦਿਨ ਹਉਕੇ ਜ਼ਿਗਰ ਨੂੰ ਖਾਣ "ਰਾਜਿੰਦਰ"
ਸਵੱਲਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਤੇਰੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਨਾਲੋਂ ।

ਮੈਂ ਅਪਣੀ "ਗਰਭ-ਜੂਨੀ" ਤੋਂ ਉਤਾਰਾਂ ਆਰਤੀ ਗਮ ਦੀ,
ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਗਮ ਲਗਦਾ ਮਿਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲੋਂ ।

ਕਦੀ ਪੀਣਾ ਨਾ ਪੈਂਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਜ਼ਹਿਰ "ਪਰਦੇਸੀ"
ਤੂੰ ਜੇਕਰ ਮੌਤ ਮੰਗ ਲੈਂਦਾ ਉਧਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ।

ਆਇਆ ਸੈਂ ਆ ਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੋਚਦਾ !
ਸਾਡਾ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਆਸਰਾ !

ਕਿਹੜੇ ਜਨਮ ਦਾ ਬੱਚਿਆ ਕਢਿਆ ਹੈ ਵੇਰ ਵੱਟ,
ਕਿਹੜੇ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਦੇ ਗਿਐਂ ਸਾਨੂੰ ਤੂੰ ਇਹ ਸਜਾ !

ਛੱਡਣ ਗਿਆ ਮੈਂ ਆਪ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਹੈ ਇਹ ਗਿਲਾ,
ਆਪੂੰ ਹੀ ਅਪਣੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਕਿਦਾਂ ਮੈਂ ਤੋਰਦਾ !

ਤੇਰੀ ਹੀ ਮਾਂ ਸੀ ਪੂਜਦੀ ਜਿਸ ਰਬ ਨੂੰ ਹਰ ਸਵੇਰ,
ਓਸੇ ਹੀ ਰਬ ਨੇ ਓਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਬਦ-ਦੁਆ !

ਪ੍ਰਿਏਂਗਾ ਸਾਡੇ ਜਖਮ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਸੀ ਇਹ ਆਸ,
ਦੇਵੇਂਗਾ ਜਖਮ ਹੋਰ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸੀ ਕੀ ਪਤਾ !

ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਹਸਾਇਆ ਕਰੇਂਗਾ ਤੂੰ ।
ਕਿਸ ਨੂੰ ਸੀ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਕਿ ਰਵਾਇਆ ਕਰੇਂਗਾ ਤੂੰ ।

ਇਹ ਇਸ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ,
ਸਾਨੂੰ ਚਿਰਾਗ਼ ਵਾਂਗ ਜਲਾਇਆ ਕਰੇਂਗਾ ਤੂੰ ।

ਹਸਿਆ ਹੈਂ ਖ਼ੂਬ ਸੁਣ ਕੇ ਤੂੰ ਪਰ ਮੈਂ ਸੀ ਸੋਚਿਆ,
ਸੁਣ ਕੇ ਵਖ਼ਾਤ ਹੋਭੁ ਵਹਾਇਆ ਕਰੇਂਗਾ ਤੂੰ ।

ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਲੁਟਾਵਾਂਗਾ ਤੈਨੂੰ ਫੁੱਲ,
ਭਾਵੇਂ ਅਸਾਨੂੰ ਖ਼ਾਰ ਚੁਭਾਇਆ ਕਰੇਂਗਾ ਤੂੰ ।

ਤੈਨੂੰ ਵਿਖਾਏ ਜ਼ਖ਼ਮ ਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਲੁਣ ਤੂੰ,
ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ ਦਰਦ ਵੰਡਾਇਆ ਕਰੇਂਗਾ ਤੂੰ ।

ਵੇਖੇਂਗਾ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਵੀ ਅਪਣੇ ਸਰੂਪ ਨਾਲ,
ਸੀਸ਼ੇ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਜਦੋਂ ਜਾਇਆ ਕਰੇਂਗਾ ਤੂੰ ।

“ਪਰਦੇਸੀ” ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੂੰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਚਲਾ ਗਿਆ,
ਫਿਰ ਗੀਤ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਗਾਇਆ ਕਰੇਂਗਾ ਤੂੰ ।

ਜੀਵਨ ਭਰ ਸੂਲਾਂ ਤੇ ਅਪਣੇ ਪੈਰ ਰਹੇ ।
ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਰੱਤ ਉੱਤੇ ਆਪਾਂ ਤੌਰ ਰਹੇ ।

ਵਕਤ ਬਿਤਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਪਰਖ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨੇ,
ਅਪਣੇ ਬਣ ਕੇ ਲੁਟਦੇ ਸਾਨੂੰ ਗ਼ੌਰ ਰਹੇ ।

ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ,
ਜਿਹੜੇ ਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਕਮਾਉਂਦੇ ਵੇਰ ਰਹੇ ।

ਜ਼ੋਰ ਬੜਾ ਤੂੰ ਲਾਇਆ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ,
ਆਪਾਂ “ਠੋਕ ਵਜਾ” ਕੇ ਤੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰਹੇ ।

ਕੱਚ ਦੇ ਵਾਂਗੂੰ ਸਾਨੂੰ ਤੋੜ ਖ਼ਿਲਾਰ ਗਿਓਂ,
ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਕੀਕਣ ਖ਼ੈਰ ਰਹੇ ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਮਾਰੂਥਲ ਦੀ ਮਨ-ਮਾਨੀ
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰੋੜ੍ਹਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਨਹਿਰ ਰਹੇ ।

ਆਖ਼ਿਰ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਟਾਂ ਬਣ ਕੇ ਨਿਕਲਣਗੇ,
ਅਥਰੂ ਜੋ ਪਲਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹਿਰ ਰਹੇ ।

ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਹ ਬੰਦਾ ਮਿਧ ਸਕਦਾ ਹੈ,
ਜਿਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ “ਪਰਦੇਸੀ” ਜ਼ਹਿਰ ਰਹੇ ।

ਯਾਰੋ ਮੈਂ ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਯਾਰੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ।
ਯਾਰੀ ਦੇ ਵਿਚ ਖੂਬ ਖੁਆਰੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ।

ਸ਼ੇਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਏਸ ਲਈ ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿਚ,
ਗਿਦੜਾਂ ਦੀ ਚਲਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ।

ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਡਰਦਾ ਇਹਨਾਂ ਬਦਲਾਂ ਤੋਂ,
ਵਰਖਾਂ ਮੈਂ ਭਾਰੀ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ।

ਪਿਆਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਜਾਲਿਮ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,
ਇਸ਼ਕ ਜਿਦ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹਾਰ ਕਰਾਰੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ।

ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਹੰਝੂ ਮੋਰੇ ਵੇਖ ਸਕੀ,
ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਕਜਲੇ ਦੀ ਧਾਰੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ।

ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਏ,
ਮੈਂ ਖਾਬਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਨਾਰੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ।

ਵਰ੍ਹਦਾ ਹੈ ਮੀਂਹ ਅਗ ਦਾ ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਤੇ,
ਜਦ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜੁਲਫ ਖਿਲਾਰੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ।

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਦਾ ਉਹ ਵਣਜ ਕਰੇ,
"ਪਰਦੇਸੀ" ਦੀ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ।

ਕਰ ਲੈ ਤੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਸਾਨੂੰ ਖਰਾਬ ਹੋਰ ।
ਸਾਡਾ ਹਿਸਾਬ ਹੋਰ ਹੈ ਤੇਰਾ ਹਿਸਾਬ ਹੋਰ ।

ਰੁੱਤਾਂ ਤੇ ਐਵੇਂ ਝੁਰ ਨਾ ਤਕ ਮੌਸਮਾਂ ਦੇ ਰੰਗ,
ਆਉਣੀ ਬਹਾਰ ਫੇਰ ਵੀ ਖਿੜਨੇ ਗੁਲਾਬ ਹੋਰ ।

ਭਰੀਏ ਹੁੰਗਾਰਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਜਵਾਬ ਦਾ,
ਸਾਡਾ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਜਵਾਬ ਹੋਰ ।

ਹੱਸੋ ਨਾ ਮੇਰੇ ਹਾਲ ਤੇ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਫੇਲ੍ਹ,
ਪੜਨੀ ਹੈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਹਾਲੇ ਕਿਤਾਬ ਹੋਰ ।

ਦਿੱਤੀ ਗੁਲਾਰਾ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਤੇ,
ਲਹਿਰਾਂ ਗਏ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਖਾਬ ਹੋਰ ।

ਨਿਖਰੇ ਸਗੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਰੰਗ,
ਦੇਵੇ ਵੀ ਧੌਖਾ ਕੋਈ ਤਾਂ ਦੇਵੇ ਜਨਾਬ ਹੋਰ ।

ਉੱਚੀ ਹਵਾ 'ਚ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਹੈ ਹਵਾ,
"ਪਰਦੇਸੀ" ਉੱਚਾ ਉਡਨ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਉਕਾਬ ਹੋਰ ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਖੁਸ਼ਬੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹਾਂ ।
ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਾਂ ਮਹਿਕਾਂ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ ਹਾਂ ।

ਵੇਖੋਗੇ ਮੁਲ ਪੈਂਦਾ ਜਦ ਵੀ ਚਮਕਾਂਗੇ,
ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਉਤਰੇ ਹੋਏ ਤਾਰੇ ਹਾਂ ।

ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਿੜਦੇ ਹਾਂ ਤੂਫ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ,
ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਸਾਗਰ ਦੇ ਮਸਤ ਕਿਨਾਰੇ ਹਾਂ ।

ਫੁੱਲਾਂ ਖਾਤਿਰ ਸੋਹਲ ਕਿਤੇ ਹਾਂ ਮਹਿਕਾਂ ਤੋਂ,
ਪੱਥਰ ਖਾਤਿਰ ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾਰੇ ਹਾਂ ।

ਭਾਲ ਲਵਾਂਗੇ ਨੇਰੇ ਚੰ ਵੀ ਜ਼ਾਲਿਮ ਨੂੰ,
ਅਰਸ਼ੋਂ ਪੈਂਦੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਲਿਤਕਾਰੇ ਹਾਂ ।

ਮੌਰ ਭੰਨਾ ਕੇ ਬੈਠਣਗੇ ਉਹ “ਪਰਦੇਸੀ”
ਜਾਣ ਰਹੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੱਲੇ-ਕਾਰੇ ਹਾਂ ।

ਤਿਰੀ ਮਹਿਫ਼ਿਲ 'ਚੋਂ ਉੱਠਣ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਚੱਲੇ ।
ਸਿਤਮ ਤੇਰੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਬੜੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਚੱਲੇ ।

ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ 'ਚ ਆਏ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਨੇ ਖ਼ਫ਼ਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ?
ਅਸੀਂ ਹੀ ਕੋਲ ਨਈਂ ਬਹਿੰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਦੂਰ ਹੋ ਚੱਲੇ ।

ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸ਼ ਕੀ ਹੈ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਜ਼ਾਲਿਮ ਜਵਾਨੀ ਦਾ,
ਜਦੋਂ ਦਾ ਪੈਰ ਇਸ ਪਾਇਆ ਤੁਸੀਂ ਮਗਰੂਰ ਹੋ ਚੱਲੇ ।

ਖ਼ਬਰ ਕੀ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮਹਿਫ਼ਿਲ 'ਚ ਕੀਤਾ ਹੈ,
ਤੁਹਾਡੀ ਬੇ-ਰੁਖੀ ਸਦਕੇ ਇਹ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਚੂਰ ਹੋ ਚੱਲੇ ।

ਅਸਾਡੇ ਦਿਨ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋਏ ਉਦੋਂ ਵਾਕਿਫ਼,
ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਤ ਦੇ ਤਾਰੇ ਜਦੋਂ ਬੇ-ਨੂਰ ਹੋ ਚੱਲੇ ।

ਕਰੋ ਸ਼ਿਕਵਾ ਗਿਲਾ ਉਸ ਤੇ ਤੂੰ ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਫੇਰ “ਪਰਦੇਸੀ”
ਜਦੋਂ ਦਸਤੂਰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਦੇ ਹੀ ਬੇ-ਦਸਤੂਰ ਹੋ ਚੱਲੇ ।

ਇਹ ਬੰਦੇ ਸੁਰੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।
ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਨਈਂ ਚੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।

ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਵੈਰੀ, ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਰੰਗੀ,
ਕਿਵੇਂ ਜਾਂਦੇ ਰੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੀ ਲਾਉਂਦੇ ਤਿਰੇ ਤੇ ਮਿਰੇ ਘਰ,
ਕਰੋਂਦੇ ਸੀ ਦੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।

ਖ਼ਬਰ ਸਾਰ ਤੇਰੀ ਉਹ ਵੀ ਨਈਂ ਪੁਚਾਉਂਦੇ,
ਜੁ ਬੰਦੇ ਸੀ ਚੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।

ਮਿਰੇ ਹਾਸੇ ਲੁਟ ਕੇ ਅਜੇ ਵੀ ਨਈਂ ਰੱਜੇ,
ਇਹ ਭੁੱਖੇ ਤੇ ਨੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।

ਮਿਰੇ ਵਾਂਗ ਸੜ ਕੇ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਮੰਨਦਾ,
ਇਹ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਪਤੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।

ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤੇਰੀ ਤੇ ਮੇਰੀ,
ਬੜੇ ਹੀ ਨੇ ਚੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।

ਅਸੀਂ ਜਾਨ ਦਿੰਦੇ ਨਾ ਭੁਜ ਭੁਜ ਥਲਾਂ ਵਿਚ,
ਜੇ ਲੈਂਦੇ ਨਾ ਪੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।

ਇਹ "ਪਰਦੇਸੀ" ਨੂੰ ਕਿੰਜ ਕਰਦੇ ਮੁਹੱਬਤ,
ਇਹ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਡੰਗੇ ਤਿਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ।

ਤੁਸੀਂ ਜਦ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਖਿੜ ਪਈ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ।
ਮੁਹੱਬਤ ਨੇ ਹੈ ਅਪਣੇ ਧਾਰਿਆ ਅਵਤਾਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ।

ਗਗਨ ਦੇ ਤਾਰਿਓਂ ਏਥੇ 'ਚ ਆ ਕੇ ਟਿਮਿਟਮਾਉ ਅਜ,
ਅਸੀਂ ਇਕ ਚੰਦ ਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਜ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ।

ਹਵਾ ਅਜ ਮਹਿਕ ਭਿੰਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਮਦਹੋਸ ਹੈ ਮੈਨੂੰ,
ਖ਼ਿਲਾਰੀ ਜਾ ਰਿਹੀ ਮਹਿਕਾਂ ਮਿਰਾ ਦਿਲਦਾਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ।

ਨਜ਼ਰ 'ਚੋਂ ਸ਼ੋਖੀਆਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਲਬਾਂ ਚੋਂ ਕੋਰ ਕੇ ਹਾਸੇ,
ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਹੈ ਦਿਲਬਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ।

ਹਵਾਵਾਂ ਗੀਤ ਗਾ ਉਠੀਆਂ ਤੇ ਨਚੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ,
ਸਨਮ ਦੇ ਕੰਗਣਾਂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਛਣਕਾਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ।

ਕਿਤੇ ਹੁਣ ਮਰ ਹੀ ਨਾ ਜਾਈਏ ਅਸੀਂ ਅਜ ਇਸ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਅੰਦਰ,
ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਅਜ ਝੂਮ ਕੇ ਨੱਚੀ ਹੈ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ।

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਭਾਲ ਕਿਉਂ ਕਰੀਏ ਖ਼ੁਦਾ ਤੇਰੀ,
ਜਦੋਂ 'ਪਰਦੇਸੀ' ਰਬ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਦੀਦਾਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ।

ਕਰੇ ਤੇਰੇ ਨਗਰ ਦਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।
ਬਿਨ ਆਈ ਮੌਤ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਮਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਇਹ ਭਲਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਤਾਂ ਬੜਾ ਸੌਖੇ,
ਭੁਲਾਉਣਾ ਹੈ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਕਿਸ ਦੇ ਭਰਸ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣੇ ਇਹ ਗ਼ੈਰ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ,
ਸੌ ਆਪਣੇ ਦਰਦ ਦਾ ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਇਜ਼ਹਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਇਹ ਕਰਦੇ ਨੇ ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਨੇ ਇਹ ਛੁਰੀਆਂ ਵੀ,
ਬੜੇ ਹੀ ਦੋਗਲੇ ਤੇਰੇ ਨੇ ਕੁਝ ਇਕ ਯਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਉਹ ਆਇਆ ਤੇ ਚੁਰਾ ਕੇ ਹਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਆਖਿਰ,
ਕਦੋਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਤੂੰ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਦਵਾ ਬੂਟੀ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ,
ਮਸੀਹਾ ਵੇਖ ਲੈ ਆ ਕੇ ਤਿਰਾ ਬੀਮਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਜਜ਼ਬਾਤ ਤੇਰੇ ਖੂਨੀਆਂ ਹੱਥਾਂ,
ਅਜੇ ਵੀ ਹੈ ਉਧੇ ਦਿਲ ਤੇ, ਤਿਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਤਿਰੀ ਉਲਫਤ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਵੱਲੀ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਸਜ਼ਾ,
ਜਿਗਰ ਤੇ ਰਖ ਕੇ ਸੌਂਦਾ ਹੈ ਸਦਾ ਅੰਗਿਆਰ-ਪਰਦੇਸੀ ।

ਜੇ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਨਾਸੂਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿਗਰ ਉੱਤੇ,
ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸਕਦਾ ਸੀ ਲਲਕਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਜ਼ਮਾਨਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੁਟਿਆ ਸੀ ਦਿਨ ਦੀਵੀ,
ਕਿਸੇ ਦੇ ਭੋਲਿਆਂ ਨੈਣਾਂ ਬੜਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਸਨ ਦਾ ਜਲਵਾ ਉਦੋਂ ਸ਼ਾਮਤ ਸੀ ਭੋਰਾਂ ਦੀ,
ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਇਸ਼ਕ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਤੂੰ ਜਿਹੜੇ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਸੀ ਮਾਣੀ ਮਹਿਕ ਰਾਜਿੰਦਰ,
ਹੰਢਾਉਣੇ ਪੈ ਗਏ ਓਸੇ ਚਮਨ ਦੇ ਖਾਰ ਪਰਦੇਸੀ ।

ਆ ਭੀ ਜਾ ।
ਦਿਲ-ਰੁਬਾ ।

ਮੇਰਾ ਦਿਲ,
ਹੈ ਤਿਰਾ ।

ਰਹਿਮ ਕਰ,
ਮਾਲਕਾ ।

ਦਿਲ ਜਿਗਰ,
ਅਹੁ ਗਿਆ ।

ਦੂਰ ਦੂਰ,
ਨਾ ਛੁੱ ਜਾ ।

ਮੈਂ ਹਾਂ ਕੀ,
ਕੀ ਪਤਾ ।

ਮੇਰਾ ਦਿਲ,
ਨਾ ਦੁਖਾ ।

ਰੱਬ ਵੀ,
ਸੇਂ ਗਿਆ ।

ਕਿਸ ਦਾ ਕੋਣ,
ਆਸਰਾ ।

ਕਰਨੀ ਅਜੇ ਹੁਸੀਨ ਸੀ ਭਰਿਆ ਸੀ ਪਹਿਲਾ ਜਾਮ ।
ਚੇਤਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹੋਈ ਉਦਾਸ ਸ਼ਾਮ ।

ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਇਸ ਦਾ ਬੜਾ ਖਿਆਲ,
ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ।

ਇਹ ਰਾਤ ਇਹ ਖਮੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਅਸਰ,
ਤੇਰਾ ਖਿਆਲ ਕਰ ਰਿਹੈ ਜੀਣਾ ਮਿਰਾ ਹਰਾਮ ।

“ਮਹਿਰਮ, ਮਿਲਣ” ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਹੈ ਉਡੀਕ,
ਵੇਖੋ ਜੀ, ਬੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੁੱਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ।

ਆਪਾਂ ਹਾਂ ਏਨੇ ਹੋ ਗਏ ਬਦਨਾਮ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ,
ਐਪਰ ਅਸਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੋਈ ਆਮ ।

ਚੜ੍ਹਦੀ ਵਰੇਸ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਫ਼ਨਾਈ ਹਰ ਖੁਸ਼ੀ,
ਮੇਰੇ ਸਫ਼ਰ 'ਚ ਐਸਾ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ ਇਕ ਮੁਕਾਮ ।

“ਪਰਦੇਸੀ” ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਨਿਕਲੀ ਸੀ ਏਥੇ ਜਾਨ,
ਤੇਰੇ ਨਗਰ ਨੂੰ ਦੌਸਤਾ ਦੂਰੋਂ ਮਿਰਾ ਸਲਾਮ ।

ਤੇਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਗਮ ਅਸੀਂ ਵਰਦੇ ਰਹੇ ।
ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਦਿਲਜ਼ਾਮ ਹੀ ਧਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਤੇਰੀ ਖਾਤਿਰ ਤੌੜ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੀਂ,
ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬੇ-ਰੰਗ ਹੁੱਤਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਭਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਤੇਰਿਆਂ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਨਿਘ ਜਦ ਤੋਂ ਗਵਾਚਾ ਹੈ ਸਨਮ,
ਲਿਪਟ ਕੇ ਬੇ-ਪੜਦ ਪੌਣਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਠਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਤੜਪਣਾਂ ਤੇ ਵਿਲਕਣਾਂ ਫਿਰ ਏਸ ਦਿਲ ਦਾ ਸਿਸਕਣਾ,
ਤੇਰੀ ਉਲਫ਼ਤ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਜਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦਿੰਦੇ ਓਪਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕ,
ਜਦ ਮੁਰਾਦਾਂ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਰਹੇ ।

ਆਪਾਂ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਹੈ ਨਿਭਾਈ ਮਰਦਿਆਂ,
ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਆਖਦੇ ਨੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਦੂਰ "ਪਰਦੇਸੀ" ਬਿਤਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ,
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਉਂ ਜੀਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਝੱਟ ਕੁ ਪਾ ਕੇ ਹਾਰ ਬਲੋਰੀ ਬਾਹਾਂ ਦਾ ।
ਗਲ ਮੇਰੇ ਸੰਗਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਆਹਾਂ ਦਾ ।

ਸ਼ਹਿਰ ਤਿਰੇ ਦੀ ਤੇਰੇ ਬਿਨ ਹਰ ਸ਼ੈ' ਵੇਰੀ,
ਹਰ ਬੁੱਲਾ ਦੋਖੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਚਿੱਟੇ ਦਿਹੂੰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਲੁਟਿਆ ਸੀ,
ਨਕਸ਼ ਮਿਟੇ ਨਾ ਦਿਲ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਕੁੱਲੀ ਵੇਚੀ, ਜੁੱਲੀ ਵੇਚੀ, ਵੇਚੀ ਜਿੰਦ,
ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਪਰ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਰਾਤ ਲਕੌਂਦੀ ਥੱਕੀ, ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਨੇ,
ਕੀਤਾ ਆਖਿਰ ਪਰਦਾ ਫ਼ਾਸ਼ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਖੋਫ਼ ਕਦੀ ਜੋ ਕਰਦੀ ਨਾ ਸੀ ਉਤਲੇ ਦਾ,
ਮਾਧ ਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਬੁੱਲਾ "ਠਾਹਾਂ" ਦਾ ।

ਅਰਸੀਂ ਉਡਦੀ ਭੁੰਨੀਂ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਨੇ,
ਲੈ ਬੈਠਾ ਸ਼ੌਂਕਣ ਨੂੰ ਸੌਂਕ ਉਤਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਰੂਪ ਰਿਹਾ ਨਾ ਰੰਗ ਰਿਹਾ ਨਾ ਰੁੱਤ ਰਹੀ,
ਸੱਭੇ ਤੁਰ ਗੇ' ਕਰ ਕੇ ਕਤਲ ਵਿਸਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਬਿਨ ਖੰਭੂਂ ਤੋਂ ਡਾਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ,
ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹੈ ਸੱਚ ਅਕਸਰ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਪੱਥਰ ਬਣ ਕੇ ਸਿੱਝਾਂਗੇ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਨਾਲ,
ਮੂਲ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਤੇ ਆਹਾ ਦਾ ।

ਸੋਚੀਂ ਫੁੱਥਾ ਆ ਪੁੱਜਾ ਹਾਂ ਓਥੇ ਮੈਂ,
ਜਿੱਥੇ ਗੋਰਖ ਪੈਦਾ ਉਲਝੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਕਿਹੜੇ ਫੇਲੇ ਕਰੀਏ ਗੱਲਾਂ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ,
ਝੋਰਾ ਹਰ ਪਲ ਖਾਵੇ ਦਾਲਾਂ ਚਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਕੰਘਾ ਭੰਨਿਆ ਤੇਲ ਖੁਣੋਂ,
ਦੀਵਾ, ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬਲੇ ਖਨਗਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਬੀਵੀ ਬੱਚੇ ਮੂੰਹ ਤਕਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,
ਟਿਭ ਜਾਵੇ ਕੁਝ ਏਦਾਂ ਦਿਨ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਸੁਕੀਆਂ ਵੇਲਾਂ, ਭੁੱਖੇ ਡੰਗਰ, ਧਰਤ ਸੜੇ,
ਹਾਲ ਬੁਰਾ ਮੀਂਹ ਵੱਲੋਂ ਹੈ ਚਰਗਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਅਜ ਤੇਹੇ ਹਨ ਤੇਰੇ ਪਲਿਓਂ ਪੀਂਦੇ ਨੇ,
ਵੇਖ ਲਵੀਂ ਕਲ੍ਹ ਵਟਦਾ ਰੰਗ ਨਿਗਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਤੂੰ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਗ ਲਗਾਏ "ਪਰਦੇਸੀ",
ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜੰਗਲ ਫਰਵਾਹਾਂ ਦਾ ।

ਦਿਆਂਗਾ ਹਰ ਨਗਰ ਹੋਕਾ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾ ਕਰੇ ਕੋਈ ।
ਕਿਸੇ ਤੇ ਜਿੰਦ ਨਾ ਵਾਰੇ ਕਿਸੇ ਤੇ ਨਾ ਮਰੇ ਕੋਈ ।

ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਹਾਸਿਆਂ ਉਹਲੇ ਬੜੇ ਹਉਕੇ ਲੁਕਾਏ ਨੇ,
ਕਲੇਜਾ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਏ ਜਦੋਂ ਹਉਕਾ ਭਰੇ ਕੋਈ ।

ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਕੇ ਭੁਲ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਸੋਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ,
ਤੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਿਲ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੱਥਰ ਧਰੇ ਕੋਈ ।

ਬੜੀ ਹੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਦੋਂ ਉਸ ਫੁੱਲ ਦੀ ਮੈਨੂੰ,
ਜਦੋਂ ਅੰਗਿਆਰ ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਮਿਰੇ ਦਿਲ ਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਕੋਈ ।

ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਆਜ਼ਾਦੀ,
ਬਿਤਾਵੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੈਦੀ ਜਹੀ ਅਪਣੇ ਘਰੇ ਕੋਈ ।

ਅਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਹੀ, ਕੱਕਰ ਤੇ ਖਿਜਾਵਾਂ, ਹੁਣ,
ਘੜੀ ਦੇ ਸੇਕ ਦੇ ਬਦਲੇ ਨਾ ਜੀਵਨ ਭਰ ਠਰੇ ਕੋਈ ।

ਪਰਾਈ ਅਗ ਤੋਂ "ਪਰਦੇਸੀ" ਬੜੇ ਛਾਲੇ ਸਹੇੜੇ ਮੈਂ,
ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਗ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਤਸੀਹੇ ਨਾ ਜਰੇ ਕੋਈ ।

ਕੱਲ-ਮੁਕੱਲਾ ਭਿਜਦਾ ਜਾਵਾਂ, ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ।
ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਅਸ਼ਕ ਵਿਖਾਵਾਂ, ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ।

ਲੋਕੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਮੌਸਮ ਦੇ ਵਿਚ ਠੰਢ ਹੋਛਾਣ,
ਪਰ ਮੈਂ ਗ਼ਮ ਦਾ ਸ਼ੋਕ ਹੋਛਾਵਾਂ, ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ।

ਇੰਜ ਤਿਲਕ ਕੇ ਡਿੱਗਾਂ ਤੇਰੇ ਘਰ ਅੱਗੋਂ,
ਤੇਰੀ ਸਰਦਲ ਤੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂ, ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ।

ਬੂਦਾਂ ਬਣ ਬਣ ਬਰਸਾਂ ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ,
ਜੀ ਕਰਦੈ ਬੱਦਲ ਬਣ ਜਾਵਾਂ, ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ।

ਨੁਰ-ਨੁਰ ਕਰਦਾ ਵੇਖਾਂ ਜਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੋਈ,
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਭਾਂਬੜ ਬਣ ਜਾਵਾਂ, ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ।

ਕੁਝ ਲੋਕੀਂ ਤਾਂ ਮੀਟ ਸ਼ਰਾਬ ਉਡਾਂਦੇ ਨੇ,
ਮੈਂ ਪੀਵਾਂ ਅਥਰੂ, ਗ਼ਮ ਖਾਵਾਂ, ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ।

ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਾ ਹੈ "ਪਰਦੇਸੀ",
ਮੈਂ, "ਪੀਆ-ਪੀਆ" ਕੁਰਲਾਵਾਂ, ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ।

ਤਿਰੇ ਦਿਲ 'ਚੋਂ 'ਭਲੀ ਪਤ' ਹੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ।
ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਹਵਾ ਵਾਂਗੂੰ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ।

ਬਿਤਾਈ ਉਮਰ ਕਿਉਂ ਧੁਖ ਧੁਖ ਕੇ ਗਿੱਲੇ ਗੋਹੇ ਦੇ ਵਾਂਗੂੰ,
ਲਟਾ ਲਟ ਸਰਕੜੇ ਵਾਂਗੂੰ ਜੇ ਬਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ।

ਜੇ ਇਉਂ ਬਦਨਾਮ ਹੋਣੇ ਸਨ ਪਵਿੱਤਰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ,
ਕਿਸੇ ਹਵਾਸੀ ਕੂੜੀ ਵਾਂਗੂੰ ਉਧਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ।

ਤਿਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸਮਾਉਂਦੇ ਇਉਂ ਪਤਾ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਲਗਦਾ,
ਤਿਰੇ ਸਾਹੀਂ ਸੁਗੰਧੀ ਬਣ ਕੇ ਰਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ।

ਤਿਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਸਾ ਲੈਂਦੇ,
ਵਡਾ ਦੇ ਟਾਪੂਓਂ ਜੇਕਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ।

ਖ਼ਬਰ ਤਾਂ ਸੀ ਕਿ ਹੋਵੇਗਾ ਰਕੀਬ ਅੱਜ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ,
ਸਿਆਣਪ ਵਰਤਦੇ ਮਹਿਫ਼ਿਲ 'ਚੋਂ ਟਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਨਾ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਸਜਾ ਪਾਉਂਦੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ,
ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹੀ "ਪਰਦੇਸੀ" ਸੰਭਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ।

ਭਲਕੇ ਤੇ ਪਰਸੋਂ ਦੇ ਤੇਰੇ ਲਾਰੇ ਨੇ ।
ਦਿਨ ਦੀਵੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਿਖਾਏ ਤਾਰੇ ਨੇ ।

ਰੋਜ਼ ਦਿਹਾੜੀ ਨਵੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚਲਦਾ ਏ,
ਮੈਂ ਵੀ ਕੋਈ ਡੰਗਰ ਤੇ ਨਈਂ ਚਾਰੇ ਨੇ ।

ਚਹੁ ਪਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ,
ਚਹੁ ਪਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਨੇ ।

ਫੁਲ ਤੋਂ ਵੀ ਉਹ ਹੋਲੇ ਲਗਦੇ ਸੀ ਦੂਰੋਂ,
ਨੇੜੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾਰੇ ਨੇ ।

ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਵਿਚਾਲੇ ਭੁੱਲ ਗਈ,
ਇਹ ਕੀ ਕੀਤਾ ਤੇਰੇ ਯਾਰ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ।

ਮਹਿਕਾਂ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ ਹਨ ਇਹ “ਪਰਦੇਸੀ”,
ਬਾਗ਼ ਤਿਰੇ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੜੇ ਹੀ ਖਾਰੇ ਨੇ ।

ਹੋਣਗੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਦੋਂ ਦਿਲਦਾਰ ਦੇ ।
ਬੀਤਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਦਿਨ ਇਕਰਾਰ ਦੇ ।

ਭਾਲਦੇ ਸੀ ਦੋਸਤੋਂ ਜੋ ਫੁੱਲ ਨੂੰ,
ਹੁੰ ਗਏ ਆਪੂੰ ਹਵਾਲੇ ਮਾਰ ਦੇ ।

ਹੁਸਨ ਦਾ ਕੀ ਮੁੱਲ ਪੈਣਾ ਸੀ ਹਜ਼ੂਰ,
ਇਸ਼ਕ ਵਾਲੇ ਜੋ ਨਾ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰਦੇ ।

ਦਿਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਰਦੇ,
ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨੇ ਜੋ ਦਿਲ ਵਾਰਦੇ ।

ਚਾੜ੍ਹੀਆਂ ਚੁੜਾਂ ਤੇ ਲੋਹਾ ਪੰਛੀਆਂ,
ਬਾਜ਼ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿਵੇਂ ਹੁਣ ਮਾਰਦੇ ।

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕਿੰਜ ਪੈਦਲ ਤੁਰਨਗੇ,
ਲੈਣ ਗਿੱਝੇ ਨੇ ਜੋ ਹੁਣੇ “ਕਾਰ” ਦੇ ।

ਮੁੱਲ ਪੈਂਦਾ ਵੇਖਿਆ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ,
ਖੂਬ ਵੇਖੇ ਹੋਸਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ।

ਵੇਖਦੇ “ਪਰਦੇਸੀ” ਕੀ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹਾ,
ਤਕ ਨਜ਼ਾਰੇ ਸਾਗਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ।

ਖੰਡਰਾਂ 'ਚੋਂ ਸੀ ਨਜ਼ਾਰੇ ਭਾਲਦਾ ।
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਰਿਹਾ ਮੈਂ ਗਲ ਦਾ ।

ਹੁਣ ਮਰੇਗਾ ਕੌਣ ਤੇਰੀ ਚਾਲ 'ਤੇ,
ਪਾਰਖੂ ਹਰ ਆਦਮੀ ਹੁਣ ਚਾਲ ਦਾ ।

ਜਦ ਹਵਾ ਜਾਵੇ ਬਦਲ ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ,
ਕਿਉਂ ਫਿਰੇ ਫਿਰ ਰੋਜ਼ ਮਹਿਕਾਂ ਭਾਲਦਾ ।

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇ ਹਨ ਬੇ-ਵਫ਼ਾ ?
ਬੇ-ਵਫ਼ਾ ਇਕ ਹੈ ਮਿਰੇ ਵੀ ਨਾਲ ਦਾ !

ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪੀਂ ਕਰਨਗੇ,
ਕੀ ਬਦਲਿਆ ਰੰਗ ਹੈ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ।

ਅੰਤ "ਪਰਦੇਸੀ" ਰਿਹਾ ਨਾ ਉਹ ਵੀ ਨਾਲ,
ਜਫ਼ਰ ਤੂੰ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਸੀ ਜਾਲਦਾ ।

ਕੰਣ ਹੈ ਜੋ ਬੋਟ ਮੇਰੇ ਨੌਚਦਾ ।
ਮਰ ਗਿਆ ਪੰਛੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸੋਚਦਾ ।

ਉਹ ਵਗੀ ਵਾ' ਬਿਰਖ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪੁਟ ਗਈ,
ਰਹਿ ਗਿਆ ਮੈਂ ਆਲ੍ਹਣੇ ਨੂੰ ਬੰਦਦਾ ।

ਪੀ ਗਿਆ ਮੈਂ ਫਲਕਦੀ ਗਮ ਦੀ ਨਦੀ,
ਹਾਸਿਆਂ ਦੀ ਬੂੰਦ ਤਾਈਂ ਲੋਚਦਾ ।

ਚਿਤਰਕਾਰਾ ਬਣ ਸਕੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾ,
ਰੰਗ ਬੋਝੇ ਦੇਰ ਕਾਗਜ਼ ਪੋਚਦਾ ।

ਰਾਤ, ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜੋ ਰੋਂਦੀ ਰਹੀ,
ਚੰਦ ਦੇ ਸੀ ਕੌਣ ਫੱਟ ਮਰੋਚਦਾ ।

ਕੁਝ ਲਿਖਾਂਗਾ, ਸੋਚ ਕੇ ਚੁੱਕੀ ਕਲਮ,
ਸੋ ਗਿਆ "ਪਰਦੇਸੀ" ਕੀ ਕੀ ਸੋਚਦਾ !

ਵਰਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਸਜਾ ਵੀ ਵਰ ਲਵਾਂ ।
ਦੇਸਤੋਂ ਬਿਨ ਮੌਤ ਕੀਕਣ ਮਰ ਲਵਾਂ ?

ਕਹਿਰ ਦਾ ਸ਼ੋਕ ਮੇਰੇ ਜਿਸਮ ਵਿਚ,
ਬਰਫ਼ ਫਿਰ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਜਿਗਰ ਤੇ ਧਰ ਲਵਾਂ ।

ਫਿਰ ਕਰਾਂਗਾ ਬਾਗ਼ ਤੇਰੇ ਦਾ ਖਿਆਲ,
ਵਿੱਡ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਭਰ ਲਵਾਂ ।

ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਨੂਰ ਹਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ,
ਕਤਲ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਜਰ ਲਵਾਂ ।

ਤੇਰਿਆਂ ਹੈ ਪਰਬਤਾਂ ਦਾ ਕੀ ਵਜੂਦ,
ਜੇ ਮੈਂ 'ਕੱਠੇ' ਤੇਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰ ਲਵਾਂ ।

ਸੋਚ ਮੇਰੀ ਦਾ ਪੜਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਨਹੀਂ,
ਸੋਚਣੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਹੁਧਾਰੇ ਫਰ ਲਵਾਂ ।

ਮੁੜ ਲਵਾਂਗਾ ਫੇਸਲਾ ਡੂੰਘਾਣ ਦਾ,
ਠਹਿਰ ਜਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਤਰ ਲਵਾਂ ।

ਬਿਜਲੀਆਂ ਘਬਰਾਉਣ "ਪਰਦੇਸੀ" ਬਹੁਤ,
ਦਿਲ ਜਲਾ ਕੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਜਦ ਕਰ ਲਵਾਂ ।

ਮੈਨੂੰ ਵੇਰਨ ਆ ਜਾਂਦੀ ਯਾਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ।
ਜਖਮੀ ਜਖਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਛਾਤੀ ਹੈ ਪਰਭਾਤਾਂ ਦੀ ।

ਐੜਾਂ ਮਾਰੀ ਇਹ ਧਰਤੀ ਸਾਡੀ ਦਵੇਗੀ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ,
ਨੀਤ ਸਵੱਲੀ ਨਾ ਹੋਈ ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਬਰਸਾਤਾਂ ਦੀ ।

ਸਾਡੀ ਵਾਰੀ ਵਰਤਾਵਾ ਜਾਮ ਅਧੂਰੇ ਰਖਦਾ ਏ,
ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਪਾਪੀ ਅਗਨੀ ਹੈ ਪਖ-ਪਾਤਾਂ ਦੀ ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਲੀਆਂ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਤੂੰ ਪੱਥਰ ਖਾਧੇ "ਪਰਦੇਸੀ",
ਖੂਬ ਸਜਾਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ, ਅਰਥੀ ਤਿਰੀਆਂ ਸੋਗਾਤਾਂ ਦੀ ।

ਕਤਲ ਸਵੇਰਾ ਕਿਸ ਕੀਤਾ ?
ਘੋਰ ਹਨੇਰਾ ਕਿਸ ਕੀਤਾ ?

ਪੰਛੀ ਫੜ-ਫੜ ਕਰਦੇ ਨੇ,
ਕੈਦ ਚੁਫੇਰਾ ਕਿਸ ਕੀਤਾ ?

ਬਣਦੀ ਬਣਦੀ ਵਿਗੜ ਗਈ,
ਤੇਰਾ-ਮੇਰਾ ਕਿਸ ਕੀਤਾ ?

ਦਰਦ ਪਰੁੰਨੇ "ਪਰਦੇਸੀ",
ਖੁੰਝ ਡੇਰਾ ਕਿਸ ਕੀਤਾ ?

ਖੁੰਝ

ਖਾਉਣ ਵਿਚਾਰ ਜਦੋਂ ਆ ਮੈਨੂੰ ਤਨਹਾਈ ਵਿਚ ਘੇਰਾ ।
ਜਾਗਦਿਆਂ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਸੁਪਨਾ ਤੇਰਾ ।

ਲੇਮਾ ਪੈਂਡਾ, ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਸਿਰ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਿਧਦੇ ਜਾਣਾ,
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੇ ਤੁਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਕਰ ਲੈ ਜੇਰਾ ।

ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਲਿਪੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਹਾਂ ਤਕਦਾ,
ਆਵੇ ਨਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਤਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੇਰਾ ।

ਨੀਵਾਣਾਂ ਵਲ ਵਗ ਜਾਵਾਂਗਾ ਮੈਂ ਨਈਂ ਕੋਈ ਪਾਣੀ,
ਮੈਂ ਹਾਂ ਪੌਣ ਪੂਰੇ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਟਿੱਬੀਂ ਪਾਵੇ ਘੇਰਾ ।

ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ 'ਚੋਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ੇਕ ਨਿਕਲਦਾ ਰਹਿੰਦੈ,
ਭਾਵੇਂ ਮੇਰਾ ਹੈ ਬਰਫੀਲੀ ਬਸਤੀ ਦੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ।

ਘੋਰ ਸਿਆਲੇ ਨੂਰ-ਨੂਰ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਰਿਆ ਬਾਬਾ,
ਲੀਰਾਂ ਹੋਏ ਉਸ ਕੰਬਲ ਵਿਚ ਝੱਟ ਨਾ ਲੰਘੇ ਮੇਰਾ ।

ਜਦ ਲੋਕੀਂ ਉਠ ਪੰਦੀਂ ਲੱਗੇ ਸੂਰਜ ਆਪੇ ਚੜ੍ਹਨੇ,
ਤੇਰੀਆਂ ਬਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਣਾ ਕੁਕੜਾ ਦੂਰ ਹਨੇਰਾ ।

"ਪਰਦੇਸੀ" ਸਚ ਬੋਲ ਕੇ ਏਥੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਨਿਕਲੀਂ,
ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਚ ਦਾ ਕਿਣਕਾ ਕਿਣਕਾ ਵੈਰੀ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਾ ।

ਮਹਿਰਮਾ ਚੰਗਾ ਹੀ ਏ ਜੇ ਤੂੰ ਕਿਠਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ,
ਕਰ ਲਿਆ ਤੇਰੀ ਮੈਂ ਯਾਰੀ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਦਸ ਨਾ ਹੋਈ ਦਾਸਤਾਂ ਅਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਤੇਰੀ ਤੇਗ ਦੀ,
ਧਰ ਕੇ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਤੇ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜੇ ਤੂੰ ਅਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਿਲ ਰੁਬਾ,
ਮੈਂ ਤਿਰੇ ਬਾਝੋਂ ਜਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਰਹਿਣ ਦੇ ਵੇਦਾ ਜਿਗਰ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਰਿਸਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ,
ਇਸ ਅਵੱਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਤੈਂ ਪੁਜ ਕੇ ਚਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਇਸ ਦੀਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂ ਮੈਂ ਦੋਸ਼,
ਆਪ ਹੀ ਲਿਪ ਲਿਪ ਕੇ ਜਦ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਕੁਝ ਨ ਪੁਛ ਖੱਟੀ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਖੱਟੀ ਹੈ ਕੀ,
ਮਨ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੁਟਾ ਕੇ ਗ਼ਮ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪੈ ਨਾ ਜਾਵੇ ਬਾਣ "ਪਰਦੇਸੀ" ਨੂੰ ਗੋਤ ਖਾਣ ਦੀ,
ਕਿਉਂ ਭਲਾ ਉਸ ਨੇ ਕਿਠਾਰੇ ਤੋਂ ਕਿਠਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਤੇਰੇ ਸਾਵੇਂ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਬਣ ਕੇ ਆਵਾਂਗੇ।
ਤੇਨੂੰ ਤੇਰਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿਖਾਵਾਂਗੇ।

ਜਾਣ ਲਵੇਂਗਾ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਤੂੰ ਅਰਥ ਉਦੋਂ,
ਜਿਸ ਪਲ ਤੇਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਵਿਖਾਵਾਂਗੇ।

ਬਸਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਤੇਨੂੰ ਆਵੇਗਾ ਸੇਕ,
ਜਦ ਜੰਗਲ 'ਚੋਂ ਵਰ੍ਹਦੀ ਅੱਗ ਵਿਖਾਵਾਂਗੇ।

ਤੇਰੇ ਗੀਤਾਂ, ਸਾਜ਼ਾਂ ਬੇ-ਸੁਰ ਹੋ ਜਾਣੈ,
ਗੀਤ ਅਸੀਂ ਜਦ ਮਹਿਫ਼ਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਗਾਵਾਂਗੇ।

ਇਸ ਹੋਣੀ ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬੜਾ,
ਹੁਣ ਇਕ "ਨਵ-ਹੋਣੀ" ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।

ਝੁਗੀਆਂ 'ਚੋਂ ਜਦ ਸੁੱਤੇ ਲੰਕੀਂ ਜਾਗ ਪਏ,
ਮਹਿਲ ਤਿਰੇ ਮਲਕੇ ਦਾ ਢੇਰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।

'ਪਰਦੇਸੀ' ਨੂੰਰੇ ਦੀ ਛਾਤੀ ਚੀਰਾਂਗੇ,
ਚੋਰਾਹੇ ਵਿਚ ਖੂਨ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗਾਵਾਂਗੇ।

ਬੜੀ ਸੋਗੀ ਹਵਾ ਛਾਈ ਤਿਰੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ।
ਗਜ਼ਲ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਕੁਰਲਾਈ ਤਿਰੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ।

ਬਹੁਤ ਰੋਣਕ ਸੀ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ, ਉਹ ਰੁਤ ਵੀ ਡਾਢੀ ਪਿਆਰੀ ਸੀ,
ਬੜੀ ਬੇ-ਦਰਦ ਰੁਤ ਆਈ, ਤਿਰੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ।

ਤੂੰ ਆ ਕੇ ਵੇਖ ਲੈ "ਪ੍ਰਕਾਸ਼" ਨੂੰ ਘਿਰਿਆ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ,
ਹਨੇਰਾ ਜਾਂਦਾ ਏ ਖਾਈ ਤਿਰੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ।

ਤਿਰੇ ਫਿਰ ਹਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਬੜਾ ਰੋਏ,
ਜਦੋਂ ਯਾਦ ਉਹ ਘੜੀ ਆਈ ਤਿਰੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ।

ਸਹਾਰਾ ਐਸਾ ਦਿੱਤਾ ਬੇ-ਸਹਾਰਾ ਕਰ ਗਿਉਂ ਸਾਨੂੰ,
ਬਣੇ ਅਪਣੇ ਤਮਾਸ਼ਾਈ ਤਿਰੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ।

ਤੂੰ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ ਏ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ "ਪਰਦੇਸੀ" ।
ਮੈਂ ਪਲ ਪਲ ਮੌਤ ਹੋਵਾਈ ਤਿਰੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ।

ਏਸ ਚਮਨ ਵਿਚ ਖਾਰ ਉਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।
ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦਫਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।

ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਏਥੇ ਵੱਜਣ ਰੋਜ਼,
ਨਿਤ ਪਥਰਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਝੜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਰੋਜ਼ ਦੁਸ਼ਹਿਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ,
ਜਿਸ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਰਾਮ ਜਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।

ਭੁੱਖਿਆਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਨਾ ਦੇਵੇ,
ਖਬਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਢੋਲ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।

ਸੌਂਚ ਲਿਆ ਸੀ ਤੈਨੂੰ ਪੂਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,
ਆਸ਼ਿਕ ਸੂਲੀ ਤੇ ਲਟਕਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।

ਆਪਾਂ ਵੀ ਫ਼ਿਰ ਵਾਅਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰੀਏ,
ਜੇ ਕਰ ਵਾਅਦੇ ਸੌਂਚ ਨਿਭਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।

ਮੌਤ ਲਈ "ਪਰਦੇਸੀ" ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਈਏ,
ਮਰਨੋਂ ਬਾਦ ਸ਼ਰਾਧ ਖਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।

ਹਵਾ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਰਸਤਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ।
ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕ ਨਾ ਜਲਵਾ ਵਿਖਾਈ ਜਾਣ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ।

ਅਸਾਨੂੰ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਮੋੜ ਪਿਆਰੀ ਹੈ,
ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਾਸਤੇ ਜੀਵਨ ਲੁਟਾਈ ਜਾਣ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ।

ਬੜੀ ਹੀ ਰਾਤ ਕਾਲੀ ਹੈ ਇਹ ਰਾਹ ਭੁਲ ਜਾਣ ਨਾ ਰਾਹੀ ।
ਤੂੰ ਅਪਣੇ ਖੂਨ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਈ ਜਾਣ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ।

ਇਹ ਮੇਰਾ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਨਚਣਾ ਸਦਾ ਨੇਜੇ ਦੀ ਨੌਕ ਉੱਤੇ,
ਕਬੂਤਰ ਸ਼ੋਕ ਅਪਣੇ ਦੇ ਉਡਾਈ ਜਾਣ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ।

ਮਨੁੱਖਤਾ ਓਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਮਰਦੈ ਅਣਖ ਦੀ ਖਾਤਿਰ,
ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਲੁਟਾਈ ਜਾਣ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ।

ਸਿਤਮਗਰ ਨੂੰ ਸਿਤਮ ਕਰਨੇ ਦਾ ਦੇਣੈ ਸਬਕ "ਪਰਦੇਸੀ",
ਤੂੰ ਛੋਲੇ ਕੱਚ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਬਾਈ ਜਾਣ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ।

ਐਸੇ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਿਹਤਰ ਨੇ ।
ਜਿਸ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਵਿਚ ਖੰਜਰ ਨੇ ।

ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਸਾਥ ਉਦੋਂ ਸਭ ਨਜ਼ਦੀਕੀ,
ਜਦ ਵੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੱਥਰ ਨੇ ।

ਉਹ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਜੁੱਤੀ ਖਾਤਿਰ ਜੂਝੇਗਾ,
ਜਿਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਚੁਭਦੇ ਕੰਕਰ ਨੇ ।

ਬੁੱਧੀਮੀਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ
ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਐਸੇ ਵੀ ਕੁਝ ਅੱਖਰ ਨੇ ।

ਉਸ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕੀ ਚੱਲੇਗੀ,
ਜਿਸ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਬਾਂਦਰ ਹੀ ਬਸ ਬਾਂਦਰ ਨੇ ।

ਜਦ ਤੋਂ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਗ "ਬਾਦ-ਖੁਰਾਕ" ਨੂੰ,
ਬਾਰੂਦਾਂ ਦੇ ਚਰਚੇ ਚਲਦੇ ਘਰ-ਘਰ ਨੇ ।

ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਹੁਣ ਸ਼ੋਕ ਤਿਆਗ ਦਿਓ,
ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਅਜ-ਕਲ ਪੱਥਰ ਨੇ ।

ਪਾਕ-ਮੁਹੰਬਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ "ਪਰਦੇਸੀ",
ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਤਾਂ ਚੰਮ ਹੰਢਾਉਣੇ ਦਿਲਬਰ ਨੇ ।

ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਫੜ ਕੇ ਖੰਜਰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਕਰਨਾ ।
ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖੇ, ਐਸਾ ਕਮਾਲ ਕਰਨਾ ।

ਹਿਜਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀ-ਪੀ ਧਰਵਾਸ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦੇ-ਦੇ,
ਧੱਖਾ ਜਵਾਨ ਰੁੱਤੇ ਜੋਬਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ।

ਤੇਰੇ ਨਗਰ 'ਚੋਂ ਸਜਣਾ, ਲੱਗੇ ਇਹ ਰੋਗ ਸਾਨੂੰ,
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਖੂਨ ਕਰ, ਕਰ, ਗ਼ਮ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਾ ।

ਚੇਤੇ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰਾ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ,
ਸਾਡਾ ਸਵਾਲੀ ਬਣ ਕੇ ਮੁੜ ਘਿੜ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ।

ਗ਼ੈਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਉਫ਼ ! ਖਿੜ ਖਿੜਾ ਕੇ ਹਸਣਾ,
ਉਫ਼ ! ਸਾਡਾ ਲੁਕ ਲੁਕਾ ਕੇ ਗਿੱਲਾ ਰੁਮਾਲ ਕਰਨਾ ।

ਹੁਣ ਕਿੰਨੀ ਚਿਪਰੀ ਤੇ ਲਗਦੀ ਫਜ਼ੂਲ ਗਲ ਹੈ,
ਤੇਰੇ ਨਗਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਣਾ ਖਿਆਲ ਕਰਨਾ ।

ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ਼ਕ ਅੰਦਰ, "ਪਰਦੇਸੀ" ਇਹ ਕਰਿਸ਼ਮਾ,
ਹਾਸੇ ਲੁਟਾ ਲੁਟਾ ਕੇ, ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ।

ਦਿਲ ਦੀ ਗਲ ਮਨਵਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ।
ਵਖਰ ਕਿੰਨਾ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ।

ਤੇਰੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ,
ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ।

ਕੰਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਦੋਸਤੀ,
ਜ਼ਖਮ ਹਰ ਪਲ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ।

ਹੁਣ ਤਿਰੀ ਵੀਹੀ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਸਤੇ,
ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ।

ਵਾ-ਵਰੋਲੇ ਵਾਂਗ ਭਟਕੇ ਥਾਂ-ਭੁਥਾਂ,
ਸਿਰ 'ਚ ਘੱਟਾ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ।

ਠੰਢੀਆਂ ਪੋਣਾਂ ਨੇ ਜਦ ਤੋਂ ਡੰਗਿਐ,
ਅੱਗ ਨਿਗਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ।

ਖ਼ੁਦ ਹੀ "ਪਰਦੇਸੀ" ਦੀ ਅਪਣੇ ਸੇਕ ਨਾਲ,
ਕਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ।

ਖੇਤ ਸਰੂਵਾਂ ਦੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲਹਿਲਹਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।
ਤੇਰੇ ਸਾਵੇਂ ਨਕਸ਼ ਮੇਰੇ ਉੱਭਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।

ਬਿਰਖ ਤੇ ਪੰਛੀ ਜਦੋਂ ਚੁੰਝਾਂ ਫੁਹਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।
ਵਲ-ਵਲੇਵੇਂ ਤੇਰੇ ਵੀ ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।

ਮਹਿਰਮਾਂ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਹੁਣ ਤਿਰਾ ਪੱਲੂ ਉਦਾਸ,
ਪੈਂਟ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਵੀ ਹੁਣ ਹੇਝੂ ਵਹਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।

ਹੁਣ ਵੀ ਮਜਲਿਸ ਖੁੰਢ ਉੱਤੇ ਲਗਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜ਼ਰੂਰ,
ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।

ਟੁਟਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਦਾ ਤਾਰਾ ਹੁਣ,
ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲੋਕ ਜਦ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।

ਸਾਡੀ ਉਲਫਤ ਦੇ ਮਜ਼ਾਰ ਉੱਤੇ ਸਨਮ ਸਾਡੇ ਕਰੀਬ,
ਸਰਦ ਹੁੱਤੇ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਲੋਹੜੀ ਜਲਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।

ਅਟਕ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ਫਿਰ ਤੇਰਿਆਂ ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਖਾਰ,
ਪਿਆਰ ਦੇ ਫੁਲ ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।

ਢੇਰ ਤਿੜਕੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਹੁਣ ਲਗਾ ਕੇ ਰਾਤ ਭਰ,
ਰੋਜ਼ "ਪਰਦੇਸੀ" ਹੁਰੀਂ ਰੱਖੀਂ ਜਲਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ।

ਮਾਲੀ ਹੀ ਜਦ ਮਸਲਦੇ ਖਿੜਦੇ ਗੁਲਾਬ ਆਖਿਰ ।
ਹੋਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਚਮਨ ਦਾ ਖ਼ਾਨਾ-ਖ਼ਰਾਬ ਆਖਿਰ ।

ਇਸ ਸਾਦਗੀ 'ਚ ਤੇਰੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੈ ਹਕੀਕਤ,
ਲੱਥੇਗਾ ਤੇਰੇ ਮੁਖ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਨਕਾਬ ਆਖਿਰ ।

ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ, ਰੱਖੇ ਸੀ ਜੋ ਸਜਾ ਕੇ,
ਮਕਤਿਲ 'ਚ ਆਪ ਭੇਜੇ ਅਪਣੇ ਮੈਂ ਖ਼ਾਬ ਆਖਿਰ ।

ਪੁਰਜੇ ਕਰਾ ਕੇ ਤੇਥੋਂ ਹੁਣ ਸੰਚਦਾ ਹਾਂ ਬੈਠਾ,
ਕਿਉਂ ਖੋਲ੍ਹਣੀ ਸੀ ਝਲਿਆ, ਦਿਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਆਖਿਰ ।

ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਸਾਰ ਤੇਰਾ ਇਕ ਦਮ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ,
ਸਾਨੂੰ ਬਣਾ ਗਿਆ ਏ, ਹਾਜ਼ਿਰ ਜਵਾਬ ਆਖਿਰ ।

ਝੂਠੇ ਸਹਾਰੇ ਉੱਤੇ "ਪਰਦੇਸੀ" ਜੀ ਰਿਹਾ ਏ,
ਦੇਵੇਗੀ ਸਾਥ ਤੇਰਾ ਕਦ ਤਕ ਸ਼ਰਾਬ ਆਖਿਰ ।

ਕਦੀ ਦਿਲ ਤੇ ਵੱਸੋਂ ਤੂੰ ਬਣ ਕੇ ਘਟਾ ।
ਕਦੀ ਦੇਵੇਂ ਮੇਰੇ ਤੂੰ ਸੁਪਨੇ ਜਲਾ ।

ਨਿਗਾਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇ ਸਾਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ,
ਚਲੇਗਾ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਸਿਲਸਿਲਾ ।

ਮੁਹੱਬਤ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹਜ਼ੂਰ,
ਨਾ ਅਪਣੀ ਖਬਰ ਤੇ ਨਾ ਦਿਲ ਦਾ ਪਤਾ ।

ਲੜਾ ਵੀ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜੁਲਫਾਂ ਦੇ ਨਾਗ,
ਝੜਾ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ।

ਕਿਤੇ ਟੁਟ ਨਾ ਜਾਵੇ ਇਹ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਡੋਰ,
ਨਾ ਤੂੰ ਸਬਰ ਇਹ ਸਾਡਾ ਹੋਰ ਆਜ਼ਮਾ ।

ਚਲੋਂ ਏਸ ਮੌਸਮ 'ਚ ਕਰੀਏ ਅਸੀਂ,
ਕੁਈ ਰਾਂਗਲੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਖਤਾ ।

ਹੈ "ਪਰਦੇਸੀ" ਅਪਣੇ 'ਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਾਟ,
ਮੁਕਾਵਾਂਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਦੋਂ ਫਾਸਲਾ ।

ਦਿਲ ਨੂੰ ਜਲਾਉਣ ਆਇਆ, ਤੇਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਵਣ ।
ਬਣ ਕੇ ਅਜਾਬ ਛਾਇਆ, ਤੇਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਵਣ ।

ਜੋਬਨ ਦੀ ਮੌਮਬੱਤੀ, ਬਲਦੀ ਤੇ ਵਲਦੀ ਜਾਵੇ,
ਸਾਡੇ ਕੀ ਕੰਮ ਆਇਆ, ਤੇਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਵਣ ।

ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਨਾਗ ਮੇਰੇ ਪੱਲੂ 'ਚੋਂ ਉੱਭਰ ਆਏ,
ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਛੁਹਣ ਆਇਆ, ਤੇਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਵਣ ।

ਬਿਰਹਣ ਦੀ ਹਿੱਕ ਅੰਦਰ, ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਗੀਤ ਮੱਚੇ,
ਅੰਗਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਤੇਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਵਣ ।

ਅਬਰ ਦੇ ਹੇਝੂ ਡਿੱਗਣ, ਪੈਣਾਂ ਦੇ ਵੈਣ ਗੁੰਜਣ ।
ਜਾਪੇ ਮਕਾਣ ਆਇਆ ਤੇਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਵਣ ।

"ਪਰਦੇਸੀ" ਪਰਤਿਉਂ ਨਾ ਰੁਤ ਰਾਂਗਲੀ ਹੈ ਪਰਤੀ,
ਆਇਆ ਜਿਹਾ ਨਾ ਆਇਆ, ਤੇਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਵਣ ।

ਕੋਈ ਸੁੰਨੀ ਵਿਜਾ ਅੰਦਰ ਖਿਡਾਉਂਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹਾਸੇ ।
ਚਿਰੋਂ ਗਮਗੀਨ ਹੋਠਾਂ ਤੇ ਸਜਾਉਂਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹਾਸੇ ।

ਅਜਬ ਮੁਸਕਾਨ ਬੁਲੀਆਂ ਤੇ ਅਜਬ ਹੈ ਨੂਰ ਚਿਹਰੇ ਤੇ,
ਅਸਾਡੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਅੰਦਰ ਰਚਾਉਂਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹਾਸੇ ।

ਹਵਾ ਸੰਗੀਤ ਭਿੱਜੀ ਹੈ ਚੁਫੇਰੇ ਛਾਈ ਹੈ ਮਸਤੀ,
ਕੋਈ ਪੌਣਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਤੇ ਨਚਾਉਂਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹਾਸੇ ।

ਕਹੋ ਇਹ ਤਿਤਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਗ ਵਿਚ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਖਿੜਿਐ,
ਕੋਈ ਇਸ ਕਾਲੇ ਬਾਗ ਅੰਦਰ ਖਿਡਾਉਂਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹਾਸੇ ।

ਨਸ਼ਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਆਉਣੇ ਦਾ ਅਸੀਂ ਨਈਂ ਮੈ-ਕਸ਼ੀ ਕੀਤੀ,
ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਉਹ "ਮੈ" ਵਰਗੇ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹਾਸੇ ।

ਮਿਰੇ ਹੁਣ ਯਾਰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੜੇ ਹਸਦੇ ਹਸਾਉਂਦੇ ਨੇ,
ਉਹ ਸਾਵਣ ਦੀ ਘਟਾ ਵਾਂਗੂੰ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹਾਸੇ ।

ਸਵਾਗਤ ਹਾਸਿਆਂ ਦਾ ਦੋਸਤੋਂ ਰਲ ਕੇ ਚਲੇ ਕਰੀਏ,
ਕੋਈ ਬੁਲੀਆਂ ਤੇ "ਪਰਦੇਸੀ" ਨਚਾਉਂਦਾ ਆ ਗਿਆ ਹਾਸੇ ।

ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੇ ਅਗ ਲਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।
ਮੱਚੀ ਹਾਲ ਦੁਹਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।

ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਛਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।
ਕੋਣ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।

ਸੜਕਾਂ ਕੰਢੇ, ਭੁੱਖੇ ਲੋਕੀਂ ਸੌਂਦੇ ਨੇ,
ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਘਟ ਮਹਿਗਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।

ਰਾਤ ਦਿਨੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਮਿਹਨਤ "ਰਾਜਿੰਦਰ"
ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।

ਧਨ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮੋਹ ਛੱਡਿਆ ਨਈਂ,
ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਮਰ ਬਿਤਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।

ਅਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਕਾਤਿਲ, ਦਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂ,
ਮੇਰੇ ਤੇ ਕਰੜਾਈ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।

ਧਰਤੀ ਵਰਗੇ ਸੱਚੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਖਾਤਿਰ,
ਮੈਂ ਤੁਹਮਤ ਹੋਵਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।

ਬੂਠੀ ਮੁਸਕਾਹਟ ਦੇ ਪਰਦੇ ਓਹਲੇ ਮੈਂ,
ਸੱਚੀ ਪੀੜ ਹੋਵਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।

ਜਾ ਸੁਟਿਐ "ਪਰਦੇਸੀ" "ਵਾਘਾ ਬਾਡਰ" ਤੇ,
ਕੀ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ।

ਇਹ ਭਰਮ ਹੈ, ਸੇਕ "ਭੋਂ" ਦਾ ਨਰਮ ਹੈ ।
ਦੋਸਤੋਂ ਧਰਤੀ ਬੜੀ ਹੀ ਗਰਮ ਹੈ ।

ਮਾਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨੇਰੇ ਚਾਂਗਰਾਂ,
ਸੂਰਜਾ ਤੈਨੂੰ ਨਾ ਆਉਂਦੀ ਸ਼ਰਮ ਹੈ ।

ਜੁਲਮ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪੁੱਟਣਾ ਸਾਡਾ ਹੈ ਕੰਮ,
ਜੁਲਮ ਕਰਨਾ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ ।

ਤੇਸਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸ ਬੋਲਣੇ,
ਆਖਦੇ ਹੋ ਉਹ ਸੁਭਾ ਦਾ ਗਰਮ ਹੈ ।

ਚੋਰ ਨੂੰ ਜੇ ਚੋਰ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਗੁਨਾਹ,
ਸਾਧ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਾਧ ਕਹਿਣਾ ਜੁਰਮ ਹੈ ।

ਹੱਥ "ਪਰਦੇਸੀ" ਪਵੇਗਾ ਪਾਉਣਾ ਹੁਣ,
ਨਾਗ ਕਾਲੇ ਦੀ ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਵਰਮ ਹੈ ।

ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਖੁਦਾ ਬਣ ਕੇ ।
ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਭੋਂਬਿਆ ਹੁੰਦਾ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਦਿਲ-ਰੁਬਾ ਬਣ ਕੇ ।

ਇਹ ਜੰਗੀਰਾਂ ਤੇ ਦੀਵਾਰਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕ ਨਾ ਸਕੀਆਂ,
ਅਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮਿਲਦੇ ਸਾਂ ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਸਾਂ ਹਵਾ ਬਣਕੇ ।

ਅਸਾਨੂੰ ਹਰ ਕਦਮ ਉੱਤੇ ਹੈ ਓਸੇ ਨੇ ਦਗ਼ਾ ਦਿੱਤਾ
ਜਿੜ੍ਹਾ ਵੀ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਹੈ ਅਸਾਡਾ ਆਸਰਾ ਬਣ ਕੇ ।

ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਕਦੋਂ ਮੈਂ ਭੀਖ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ,
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੌਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਵੇ ਰਹਿਨੁਮਾ ਬਣ ਕੇ ।

ਮਿਰੇ ਤਾਂ ਬੋਲ ਜਨਮੇਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਾਟ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ
ਗ਼ਜ਼ਲ ਮੇਰੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਰੀ ਕਦੀ ਵੀ ਇਲਤਜ਼ਾ ਬਣ ਕੇ ।

ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਹੀ ਛਾਤੀ ਤੇ ਮੁਕਾਇਆ ਪੰਧ ਜੀਵਨ ਦਾ
ਮਿਲੀ ਹਰ ਰਾਤ "ਪਰਦੇਸੀ" ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਬਦ-ਦੁਆ ਬਣ ਕੇ ।

ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਗ਼ਮ ਦੇ ਜਾਏ ਹਾਂ ਗ਼ਮਾਂ ਸੰਗ ਦੋਸਤੀ ਸਾਡੀ ।
ਕਿਵੇਂ ਫਿਰ ਰਾਸ ਆ ਜਾਂਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿਲਬਰੀ ਸਾਡੀ ।

ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੇ-ਵਫ਼ਾਈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਕਵਾ ਵੀ ਕਿਉਂ ਕਰੀਏ,
ਬੜੀ ਹੀ ਬੇ-ਵਫ਼ਾ ਨਿਕਲੀ ਜਦੋਂ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਾਡੀ ।

ਬਿਗਾਨੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਲੋ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਥ ਕੀ ਦੇਣੈ,
ਜਦੋਂ ਤਕ ਦੂਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਹੈ ਖੁਦ ਹੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸਾਡੀ ।

ਅਸਾਡੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਜਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਥੜ ਨਹੀਂ ਕੋਈ,
ਭਲਾ ਫਿਰ ਲੋੜ ਕੀ ਸਮਝੋ ਤੁਸੀਂ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਸਾਡੀ ।

ਜਦੋਂ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਡਿੱਗੇ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਹੋ ਗਈ ਪੱਥਰ,
ਹਵਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਾ ਵੇਖੀ ਜਰਾ ਉਫ਼ ਬੇ-ਬਸੀ ਸਾਡੀ ।

ਅਗੇਰੇ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ,
ਲੇ ਆਈ ਹੈ ਅਜੇਹੇ ਮੌੜ ਤੇ ਦੀਵਾਨਗੀ ਸਾਡੀ ।

ਨਾ ਛੇੜੋ ਗੱਲ ਬਹਾਰਾਂ ਦੀ ਮਿਰਾ ਦਿਲ ਹੋਰ ਨਾ ਸਾੜੋ,
ਬਹਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ "ਪਰਦੇਸੀ" ਚੁਰਾਈ ਹਰ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਡੀ ।

ਕੋਈ ਕਮਾਲ ਕਰੀਏ, ਕਿ ਮੌਸਮ ਜਵਾਨ ਹੈ ।
ਦਿਲ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰੀਏ, ਕਿ ਮੌਸਮ ਜਵਾਨ ਹੈ ।

ਸੱਜਣ ਦੇ ਰੰਗ ਵਰਗਾ ਹੀ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਰੰਗ,
ਸੱਜਣ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੀਏ, ਕਿ ਮੌਸਮ ਜਵਾਨ ਹੈ ।

ਮਹਿਕਾਂ ਨੂੰ ਖੰਭ ਲਾਈਏ ਜੁ ਢਾਹੇ ਵੀ ਮਹਿਕ ਜਾਣ,
ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੀਏ, ਕਿ ਮੌਸਮ ਜਵਾਨ ਹੈ ।

ਚਲ ਹਉਕਿਆਂ ਦੀ ਬਸਤੀ 'ਚ ਹਾਸੇ ਖਿਲਾਰੀਏ,
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੀਏ, ਕਿ ਮੌਸਮ ਜਵਾਨ ਹੈ ।

"ਪਰਦੇਸੀ" ਪਿਆਰ ਦੇ ਬੁਕ-ਭਰ-ਭਰ ਕੇ ਵੰਡੀਏ,
ਸਭ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰੀਏ, ਕਿ ਮੌਸਮ ਜਵਾਨ ਹੈ ।

ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪੁਰਾਣੀ ਰਾਤ ਭਰ ।
ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਰਾਤ ਭਰ ।

ਝੁਕਦੀ ਹੈ ਸੂਰਜ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ,
ਜੋ ਕਹਾਵੇ, "ਰਾਤ ਰਾਣੀ" ਰਾਤ ਭਰ ।

ਫਿਰ ਪੁਰਾਣਾ ਦਰਦ ਸੀਨੇ ਜਾਗਿਆ
ਹੋਕਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਮਾਣੀ ਰਾਤ ਭਰ ।

ਨੀਂਦ ਦੀ ਥਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਹਨ,
ਤੜਫਦੀ ਜਿੰਦੂ ਨਿਮਾਣੀ ਰਾਤ ਭਰ ।

ਦਾਸਤਾਂ ਲੰਮੀ ਹੈ "ਪਰਦੇਸੀ" ਤਿਰੀ,
ਕੋਣ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਕਹਾਣੀ, ਰਾਤ ਭਰ ।

ਮੈਂ ਪੰਛੀ ਹਾਂ ਸਿਤਮ ਬੋਟਾਂ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।
ਮਿਰੇ ਹੁਣ ਪੰਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਜ਼ਮਾਨਾ ਮਾਰਦਾ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਮਨਸੂਰ ਨੂੰ ਪੱਥਰ,
ਮੈਂ ਪੱਥਰ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਮੈਂ ਚੁਪ ਵੀ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਜੁ ਅਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਰਥ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ,
ਅਜੇਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਮੈਂ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਮੈਂ ਮਘਦੇ ਕੋਲਿਆਂ ਸੰਗ ਖੇਡ ਕੇ ਬਚਪਨ ਬਿਤਾਇਆ ਹੈ,
ਕਦੀ ਤਪਦੇ ਥਲਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਹਰਗਿਜ਼ ਬਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਅਸਰ ਜਿਸ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਹਾਂ ਐਸੀ ਧਾਤ ਬਣਿਆਂ,
ਝੁਲਾਵੇਂ ਲੱਖ ਤੂੰ ਝੱਖੜ ਕਦੀ ਮੈਂ ਵਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਮੈਂ ਐਸੀ ਤੀਲ ਬਾਲਾਂਗਾ ਹਨੇਰੇ ਫੁਕ ਦੇਵਾਂਗਾ,
ਪੁਜਾਰੀ ਚਾਨਣੀ ਦਾ ਨੌਰਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਜੇ ਤੁਰਿਆ ਹੈ ਇਹ "ਪਰਦੇਸੀ" ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਦਕੇ,
ਕਿ ਅਟਕਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੀ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਲਗਦੀ ਹੈ ਸੁੰਨੀ ਸੁੰਨੀ ਸਾਰੇ ਜਹਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ।
ਜਦ ਵੀ ਹੈ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਤੇਰੇ ਗਿਰਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ।

ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਕੋਣ ਧੱਕੇ ਅਜ-ਕਲ ਝਨਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ,
ਲਗਦੀ ਹੈ ਸਿਨਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਆਸ਼ਿਕਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ।

ਕਰਨੀ ਹੈ ਐਟਮਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਗੋਦ ਸੁੰਨੀ,
ਲੁਟਣੀ ਹੈ ਮਾਲੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਗੁਲਿਸਤਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ।

ਉਹ ਮਹਿਫ਼ਿਲਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ਕਵਿਤਾ ਜੋ ਅਰਥ ਰੱਖੇ,
ਬੇ-ਅਰਥ ਕਵਿਤਾ ਹੁੰਦੀ, ਬਸ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ।

ਮਹਿਕਾਂ ਖਿੰਡਾਉਂਦਾ ਕੋਈ ਏਧਰ ਦੀ ਲੰਘਿਆ ਸੀ,
ਲੱਗੀ ਹੈ ਹੁਣ ਗਲੀ ਵਿਚ, ਕੁਝ ਭੋਰਿਆਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ।

ਬਹਿ ਕੇ ਉਦਾਸ ਘਰ ਦੇ ਸੁੰਨੇ ਬਨੇਰੇ ਉੱਤੇ,
ਵਿੰਹਦੇ ਹਾਂ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ, ਦੂਜੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ।

“ਪਰਦੇਸੀ” ਰੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗੂ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ,
ਘਟਦੀ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਵੀ “ਆਲਮ-ਸਰਾਂ” ਦੀ ਰੋਣਕ ।

ਆਤਿਸ਼ ਦੇ ਸਾਗਰਾਂ ਵਿਚ ਤਰਦੇ ਨੇ ਸਰ-ਫਰੋਸ਼ ।
ਜਾਨਾਂ ਵਤਨ ਤੋਂ ਵਾਰਿਆ ਕਰਦੇ ਨੇ ਸਰ-ਫਰੋਸ਼ ।

ਕਿਸਮਤ ਬਦਲ ਨੇ ਦਿੰਦੇ ਇਹ ਕੋਮਾਂ ਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ,
ਤਲੀਆਂ ਤੇ ਕਟ ਕੇ ਸਿਰ ਜਦੋਂ ਧਰਦੇ ਨੇ ਸਰ-ਫਰੋਸ਼ ।

ਤੇਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਟਦੇ ਨੇ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੇ ਖੰਭ,
ਹਉਕੇ ਕਦੋਂ ਰਣਾਂ ਵਿਚ ਭਰਦੇ ਨੇ ਸਰ-ਫਰੋਸ਼ ।

ਤਵੀਆਂ ਤੇ ਤਪਦੇ ਹਨ ਚੜ੍ਹ ਦੇਗਾਂ 'ਚ ਉਥਲਦੇ,
ਹਸ ਹਸ ਕੇ ਲਾੜੀ ਮੋਤ ਨੂੰ ਵਰਦੇ ਨੇ ਸਰ-ਫਰੋਸ਼ ।

ਵਧਦੇ ਅਗਾਹਾਂ ਜਾਣ ਇਹ ਛਾਤੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ,
ਤੋਪਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਦੋਂ ਫਿਰ ਡਰਦੇ ਨੇ ਸਰ-ਫਰੋਸ਼ ।

ਰਬ ਦੀ ਹਯਾਤ ਦੇ ਉਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਹਾਣ ਦੇ,
ਖੱਲਾਂ ਲੁਹਾ ਕੇ ਵੀ ਕਦੋਂ ਮਰਦੇ ਨੇ ਸਰ-ਫਰੋਸ਼ ।

“ਪਰਦੇਸੀ” ਖੁਦ ਪ੍ਰਸਤ ਹੀ ਤਾਂ ਰੱਖਣ ਲੁਕਾ ਕੇ ਜਾਨ,
ਧਰਤੀ ਦੀ ਮਾਂਗ ਅੰਤ ਨੂੰ ਭਰਦੇ ਨੇ ਸਰ-ਫਰੋਸ਼ ।

ਬੂਠਾ ਯਕੀਨ ਦੇ ਕੇ ਨਾ ਸਾਰ ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ।
ਰਾਜ਼ੀ ਹੈ ਹੁਣ ਤਬੀਬਾ, ਬੀਮਾਰ ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ।

ਚਿਹਰੇ ਤਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਪੇ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਚੰਗਾਂ ਲਗਦਾਂ,
ਝਿੜਕਾਂ ਨਾ ਮਾਰ ਐਵੇਂ ਦਿਲਦਾਰ ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ।

ਜੇ ਬਣ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਸਕਦਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ,
ਕਾਤ੍ਰੋਂ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਏਂ ਤਲਵਾਰ ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ।

ਭੋਰਾਂ ਨੇ ਚੂਸਿਆ ਰਸ ਖਾਰਾਂ ਨੇ ਡੰਗ ਮਾਰੇ,
ਲਗਦੀ ਖਿੜੀ-ਖਿੜੀ ਹੈ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ।

ਫਿਰ ਜ਼ਹਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਵਾਂਗ ਲੱਗੁ,
ਕਹਿ ਦੇ ਕਿ "ਮੈਂ ਹਾਂ ਤੇਰਾ" ਇਕ ਵਾਰ ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਰ ਤਸੱਲੀ ਸਜਣਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀ ਵਿੰਹਨੇ,
ਆ, ਤੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਧੱਕੇ, ਦੋ ਚਾਰ ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ।

ਦੁਸ਼ਮਣ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਪਰ,
ਕਰਦੇ ਨੇ ਪਿਆਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਰ ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ।

ਦਾੜੀ ਵੀ ਹੈ ਮੁਨਾਉਂਦਾ, ਸਿਰ ਵੀ ਮੁਨਾਈ ਰਖਦੈ,
"ਪਰਦੇਸੀ" ਬਣਿਆ ਫਿਰਦੈ "ਸਰਦਾਰ" ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ।

ਜੋ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਵੇ ਸੱਚੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ।
ਮਿਟ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਆਪਾਂ ਐਸੇ ਯਾਰ ਲਈ ।

ਅਰਸ਼ੀਂ ਉੱਡਣ ਨੂੰ ਜਦ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ,
ਛੱਡ ਲਏ ਮੈਂ ਖੰਭ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਲਈ ।

ਲੋਕੀਂ ਭਾਵੇਂ ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ,
ਪਰ ਮੈਂ ਮਰਨਾ ਸਿਖਿਆ ਹੈ ਇਕ ਖਾਰ ਲਈ ।

"ਰਾਜ-ਕਵੀ" ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ,
ਮੈਂ ਸਿਹਰਾ ਨਾ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ।

ਮੁੱਲ ਪਸੀਨੇ ਦਾ ਆਪੇ ਦੇ ਦੇਵੇਗੇ,
ਜਦ ਕਾਮੇਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਹੱਥ ਤਲਵਾਰ ਲਈ ।

ਸਾਡਾ "ਸਾਈਕਲ ਭੱਤਾ" ਵੀ ਉਸ ਕੱਟ ਲਿਆ,
ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਾਲਕ ਨੇ "ਫੀਅਟ-ਕਾਰ" ਲਈ ।

ਫੁਟਪਾਥਾਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਪੰਧ ਮੁਕਾ ਤੁਰਿਆ,
ਜੋ "ਪਰਦੇਸੀ" ਹੋਇਆ ਸੀ ਘਰ-ਬਾਰ ਲਈ ।

ਕੀਤੇ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਜੋ ਇਕਰਾਰ ਹੋਲੀ, ਹੋਲੀ, ।
ਚੰਗਾ ਹੈ ਭੁੱਲ ਜਾਈਏ, ਸਰਕਾਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ।

ਕਲੀਆਂ ਦੀ ਵਿੱਕਰੀ ਤੇ ਹੱਸੋ ਤੇ ਖੂਬ ਹੱਸੋ,
ਰੋਵੋਗੇ ਵਿਕ ਗਈ ਜਦ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ।

ਇਕ ਹੂਰ ਦੇ ਗ਼ਮਾਂ ਦਾ ਉਹ ਚਾਰਾ ਕਰਦਾ ਕਰਦਾ,
ਖੁਦ ਹੋ ਗਿਆ ਮਸੀਹਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ।

ਮੈਂ ਪਰਦਿਆਂ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖੇ,
ਬੰਦੇ ਦਾ ਉੱਘੜ ਆਉਂਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ।

ਉਹ ਗ਼ੀਰ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਗੱਲਾਂ,
ਚਲਦੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ।

ਸੜ ਕੇ ਮਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੀ ਹੀ ਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ,
ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਡਰਦਾ ਡਰਦਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ।

ਜਿਸਮਾਂ ਤੋਂ ਕਪੜਾ ਜੇਕਰ ਘਟਦਾ ਰਿਹਾ ਇਵੇਂ ਹੀ,
ਹੋ ਜਾਊ ਅਲਫ਼ ਨੰਗਾ ਸੰਸਾਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ।

ਸਿਵਿਆਂ 'ਚ ਤੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ "ਪਰਦੇਸੀ" ਤੁਰ ਗਏ ਜੋ,
ਆਉਣੇ ਨੇ ਅੰਤ ਏਥੇ ਸਭ ਯਾਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ।

ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੈ ਪੱਥਰ ਤੇ ਪੱਥਰ ਖੁਦਾ ।
ਤੂੰ ਪਥਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਹੰਝ ਵਹਾ ।

ਕਦੀ ਦਿਲ ਜਲਾਉਣਾ ਤੇ ਹਸਣਾ ਕਦੀ,
ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਏਨਾ ਕੁ ਹੈ ਫਲਸਫ਼ਾ ।

ਮੈਂ ਬਦਲਾਂ 'ਚੋਂ ਬਿਜਲੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਮਕਿਆ,
ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨੇਰੇ ਮੈਂ ਘਰ ਰੋਸ਼ਨਾ ।

ਅਸਾਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆਂ ਵੀ ਭੁਲਦਾ ਨਹੀਂ,
ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਸੁਪਨਾ ਜਿਹਾ ।

ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਚੁੱਕੀ ਪਰਦਾ ਸਵੇਰ,
ਹਨੇਰਾ ਤਾਂ ਲੈਂਦੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਲੁਕਾ ।

ਤੂੰ ਹਰ ਪੈਰ ਉੱਤੇ ਨੇ ਖਾਧੇ ਫ਼ਰੋਬ,
ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਮਝਿਆ ਦਿਲਾ ।

ਜੇ ਉਡਦਾ ਹੈਂ, ਉਡ ਜਾਹ ਤੂੰ ਗੋਲੀ ਦੇ ਨਾਲ,
ਨਹੀਂ ਝੁਕਣ ਖਾਤਿਰ ਤੂੰ ਬਣਿਆ ਸਿਰਾ ।

ਵਧੇਂਦਾ ਰਿਹਾ ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਕਦਮ,
ਤੇ ਹਰ ਪੈਰ ਭਾਵੇਂ ਤਿਲੁਕਦਾ ਰਿਹਾ ।

ਇਹ ਭੀਕਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਹੈ ਪੀਂਦਾ ਰਿਹਾ,
ਕਿ "ਪਰਦੇਸੀ" ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹਰ-ਹਾਦਿਸਾ ।

ਜੇ ਟਾਹਲੀਏ ਸਵੇਰੇ ਉੜ ਜਾਣਗੇ ਪਰਿੰਦੇ ।
ਹੋ ਨਾ ਉਦਾਸ ਸ਼ਾਮੀਂ ਪਰਤ ਆਣਗੇ ਪਰਿੰਦੇ ।

ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਚੁੰਝੇ ਚੁੰਝੀ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਛਾਇਓ,
ਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਦ ਦਬੋਚੇ ਪਛਤਾਣਗੇ ਪਰਿੰਦੇ ।

ਜੇਕਰ ਰਹੀ ਚਮਨ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ,
ਮਿਠੀਆਂ ਸੂਰਾਂ ਤੇ ਨਗਮੇ ਭੁਲ ਜਾਣਗੇ ਪਰਿੰਦੇ ।

ਉੱਚੀ ਹਵਾ 'ਚ ਹਰਗਿਜ਼ ਜਾਵੀਂ ਨਾ ਮਨ ਦੇ ਪੰਛੀ,
ਆਕਾਸ਼ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ ਭਰਮਾਣਗੇ ਪਰਿੰਦੇ ।

ਲੱਖਾਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਤੇ ਝੱਖੜ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਝੁੱਲੇ,
ਸੱਚ ਨਾ ਬਿਜਲੀਆਂ ਤੋਂ ਘਬਰਾਣਗੇ ਪਰਿੰਦੇ ।

ਸਾਥੋਂ ਨਾ ਡੱਕ ਹੋਇਆ ਦਿਲ ਤਨ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ,
ਘੁੰਗਟ ਤਿਰੇ 'ਚ ਕਿੱਦਾਂ ਲੁਕ ਜਾਣਗੇ ਪਰਿੰਦੇ ।

“ਪਰਦੇਸੀ” ਗ਼ਮ ਦੇ ਬਾਗ਼ੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਆਸ ਲੈ ਕੇ,
ਇਕ ਦਿਨ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਨਗਮਾ ਵੀ ਗਾਣਗੇ ਪਰਿੰਦੇ ।

ਜਿੜ੍ਹੇ ਵੀ ਸੱਚ ਆਖਣ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।
ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਿਮਾਂ ਤੋਂ ਝੋਲੀਆਂ ਉਹ ਭਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।

ਕਲਮ ਦੇ ਸੀਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਤਲੀ ਤੇ ਧਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ,
ਉਹ ਸਿਰਜਣਗੇ ਅਮਰ ਨਜ਼ਮਾਂ ਕਦੀ ਨਾ ਮਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।

ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਗਜ਼ਲ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਵਰਤਨ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾ-ਗਾ ਕੇ,
ਯਕੀਨਨ ਅੰਤ ਨੂੰ ਖੂਹਾਂ 'ਚ ਫੁੱਥ ਕੇ ਮਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।

ਜਦੋਂ ਅੰਗਿਆਰ ਫੜ ਲਿਖਣੀ ਪਈ ਆਤਿਸ਼ ਜਹੀ ਕਵਿਤਾ,
ਸਮੁੰਦਰ ਅਗ ਦਾ ਫਿਰ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਕੋਈ ਤਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਦਾਗ਼ ਧਰਤੀ 'ਤੇ,
ਕਦੋਂ ਤਕ ਸ਼ਾਇਰੀ ਫੁਲ-ਤਿਤਲੀਆਂ ਦੀ ਕਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।

ਇਹ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੀਆਂ ਤਖ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਨੇ,
ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਜਿੱਤਣਗੇ, ਹਕੂਮਤ ਹਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।

ਖ਼ਬਰ ਕੀ ਸੀ ਕਿ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੀ “ਹੇ ਨਾਨਕ”,
ਇਨਾਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹਾਕਿਮ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।

ਉਹ ਛਾਏ ਰਹਿਣਗੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ “ਪਰਦੇਸੀ”
ਜਿੜ੍ਹੇ ਅੰਗਿਆਰ ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਸਿਤਮ ਤੇ ਵਰ੍ਹਨਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ।

ਕਿਤੇ ਤੇਰੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਮਿਲੀ ਜੇ ਨਾ ਸਜਾ ਹੁੰਦੀ ।
ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਦਰਦ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਇਲਤਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ।

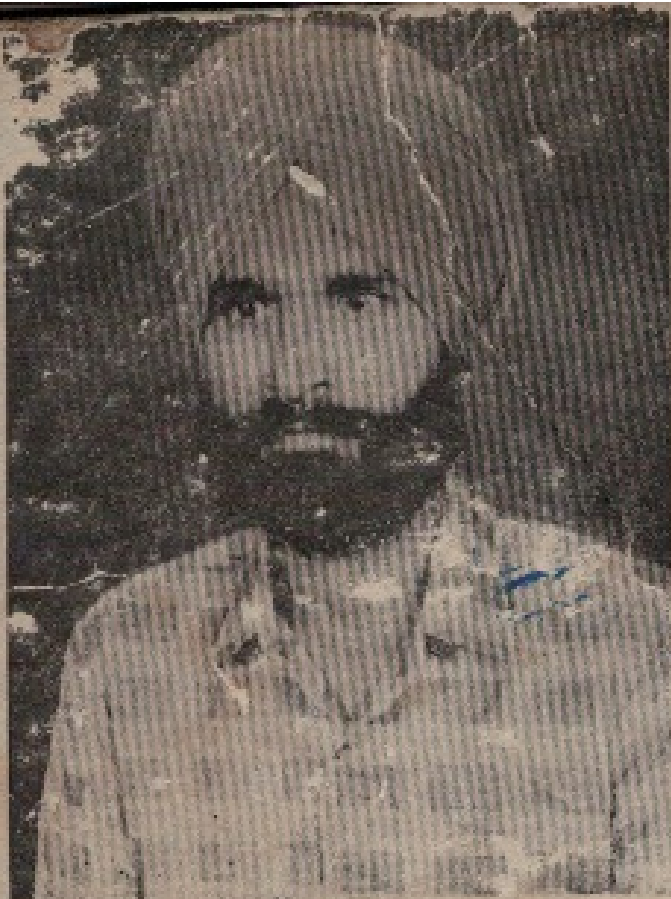
ਸਜਾ ਨਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈਂਦੀ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਨੂੰ,
ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੀ ਜੇਕਰ ਜਡਾ ਹੁੰਦੀ ।

ਅਸਰ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਖੀ ਦਾ ਨਾ ਸਾਡੇ ਤੇ ਕਦੀ ਹੁੰਦਾ,
ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਕਿਤੇ ਲੱਗੀ ਜਮਾਨੇ ਦੀ ਹਵਾ ਹੁੰਦੀ ।

ਪਰਾਏ ਬਿਰਖ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਜੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਿਤਾ ਲੈਂਦਾ,
ਤਾਂ ਬੀਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੇਰੀ ਮਿਰੇ ਉੱਤੇ ਖਡਾ ਹੁੰਦੀ ।

ਨਿਰਾ ਹੁਣ ਦੋਸ਼ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਚੰਗਾ,
ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਖਾਂਦੀਆਂ ਧੋਖਾ ਜੇ ਤੇਰੀ ਨਾ ਰਜਾ ਹੁੰਦੀ ।

ਜੇ ਹੁੰਦਾ ਬਾਗ਼ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਕਿਸੇ ਮਾਲੀ ਦਾ “ਪਰਦੇਸੀ”,
ਨਾ ਰੁੱਖਾਂ ਤੇ ਸਿਤਮ ਹੁੰਦਾ ਨਾ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਰਵਾ ਹੁੰਦੀ ।

ਗਰਜ਼ਿੰਦਰ ਪ੍ਰਦੇਸੀ